

OBJAŠNENJE ŠIRKA I PUTEVA KOJI MU VODE

Dr Muhammed b. Abdur-Rahman el-Khumejjis

Dr Muhammed b. Abdur-Rahmara el-Humejjis

**OBJAŠNJENJE ŠIRKA
I PUTEVA KOJI MU
VODE
PO UČENJU PRVAKA HANEFIJSKOG
MEZHEBA**

•1423 h.g. - 2002 g.

Autor:

dr Muhammed b. Abdur-Rahman el-Khumejjis

Naslov originala:

Bejanuš-širki ve vesailihi 'inde eimetil-hanefijje

*Objašnjenje širka i puteva koji mu vode po učenju prvaka
Hanefijskog mezheba*

Prijevod:

Jasminka Delić

Recenzija:

Emir Demir

Nedim Haračić

Šerijatska recenzija:

hfz.mr. Muhammed Porča

Lektura:

Remzija Hurić

Izdavač:

Organizacija za afirmaciju islamskih znanosti

Za izdavača:

Nedim Haračić

Tiraž:

3000

U V O D

Hvala pripada jedino Allahu dž. š. Od Njega pomoć i oprost tražimo, Njemu se utječemo od zla nas samih i naših loših djela. Koga Allah uputi niko ga ne može zavesti, a koga Allah u zabludi učini niko ga ne može uputiti. Svjedočim da nema boga osim Allaha, dž. š., Koji nema sudruga i svjedočim daje Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik.

Kaže Uzvišeni: *"O vjernici, bojte se Allaha onako kako Ga se treba bojati i umirite samo kao muslimani."*

"O ljudi, bojte se vašeg Gospodara Koji vas je stvorio od jednog čovjeka, i od njega je stvorio drugu njegovu i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte - s imenom čijim jedni druge molite - i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, nad vama bdi "

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu. On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehе vam vaše oprostiti, a onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovom bude pokoravao postići će ono što bude želio. "

Nabolji je govor Allahova Knjiga, a najbolja uputa je Muhammedova, s.a.v.s., Najgore su stvari novotarije, svaka novotarija je zabluda, a svaka zabluda vodi u vatru.

Otkad je ljudski rod obasjan poslanstvom Muhammeda, s.a.v.s., i otkad je Svevišnji upotpunio dini-islam, protivnici istine su ustali da ga nadvladaju i utrnu. Jevreji su očekivali poslanika, a kad je došao, porekli su ga i uznevjerovali njegovu misiju a potom se dali u otvoreno suprotstavljanje. Perzijanci i Rimljani su u Poslanikovoj misiji vidjeli prijetnju njihovom opstojanju na vladalačkom tronu te mu se bezrezervno neprijateljski opirali. Slijedili su masovni prodori tatara koji su zauzeli veliki dio islamske države, a potom niz krstaških ratova koje su vodili krstaši puni apetita prema islamskoj zemlji. Određene vrste ratovanja ovih posljednjih su prisutne i u našem

vremenu, perfidnijim oblicima. Ustvari je kontinuiran jedan sofisticiran način neprijateljevanja protiv islamskog svijeta, od kojih je i prividan ulazak u islam s ciljem negativnog djelovanja iznutra. Ovi su posljednji najopasnije i najgore štetočine po islam. Primjer novijeg njihovog djelovanja je oživljavanje širka ibadeta na mezarju i obožavanja turbeta i kaburova, kod neuka svijeta, u čemu prednjače grupacije koje se deklariraju po određenim sufijskim pravicima. Građenjem kubeta na mezarima, graviranjem, kaligrafijom i osvjetljivanjem kaburova povode neuke mase da im pridaju poseban značaj. Oni su poput astrologa, koji obmanjuju ljude navodeći ih da im čine dove i mole za potrebe, izmišljajući čudne hikaje i raznovrsne priče kojima ukazuju na njihovu nadnaravnu moć.

Ova je bolest zahvatila mnoge muslimanske zemlje, a manji dio je zaobišla samo Allahovom dobrotom, a poslije toga zalaganjem uleme i iskrenim radnicima kojima je Allah sačuvao vjeru. Ova je bolest obuhvatila svijet do te mjere da su upadali u otvoren širk koji izvodi iz vjere. Naći ćeš takve da se obraćaju nekom drugom mimo Allaha, dž.š., tražeći dobro i moleći da ih sačuva zla. Neki poduzimaju putovanja da posjete pojedina turbeta, bacaju novac u njihovu unutrašnjost, kod kojih je uobičajen ihtilat¹ i podizanje glasova u molbama upućenim kaburima.

Na osnovu odnosa spram ovakvih oblika ibadeta tj. širka, ulemu možemo podijeliti na tri vrste, oni koji ga podržavaju, zovu njemu i podstiču na njega i nije isključeno da iza toga imaju golemu materijalnu korist. Druga je vrsta onih koji znaju da je to širk i da su oni koji ga čine u zabludi, međutim prešućuju istinu, bilo iz straha ili što im se zauzvrat ta šutnja nagrađuje. I treći su oni koji znaju istinu, odvrću se od širka i pozivaju čistom tevhidu na kojem je bio Allahov

---

¹ Mješanje muškaraca i žena. (O.pr.)

Poslanik s.a.v.s. i njegovi ashabi. Ovih je posljednjih manjina, mada ih ima iz sve četiri mezheba, a u ovom djelu je predstavljen trud hanefijskih učenjaka u upozoravanju i odvraćanju ljudi od svih oblika širka¹.

Nastojanja hanefijskih učenjaka (uleme koja se pripisuju Ebu Hanifi u primarnim i sekundarnim pitanjima vjere) zaslužuju svaku pohvalu u odgovoru novotarima u vjeri i obožavaocima turbeta kada objašnjavaju širk, njegove vrste i puteve koji se manifestiraju u islamskom društvu. Oni idu uporedo sa malikijskom, šafijskom i hanbelijskom ulemom koja se zalaže da zaštiti tevhid i suprotstavi obožavaocima kaburova, poduzimajući preventivne mjere za suzbijanje širka i puteva koji mu vode.

Ovo je dokaz da su sljedbenici hanefijskog mezheba utrošili mnogo truda u borbi protiv novotarije obožavanja kaburova kao što su to činili i pripadnici ostalih pravaca. Puno su se zalagali za odbranu čiste akide od širka, novotarija i poziva njima. U tome su slijedili imame kao što su Ebu Hanife, Malik, Šafija, Ahmed i drugi imami ehli sunneta vel-džemata. Ovo je suprotno stavu pojedinaca koji smatraju da su pripadnici hanbelijskog mezheba jedini koji su se suprotstavili obožavaocima kaburova. Takvima želim, zavisno od vremena i mogućnosti, predočiti ambicije pripadnika hanefijskog pravca, zajedno sa zalaganjem šafijske i malikijske uleme u ovoj oblasti. Potom ću, ako Allah da, izložiti definicije širka kod hanefijskih imama, te njegove podjele i puteve koji mu vode.

---

¹ Autor je na isti način napisao djela ostala tri mezheba o stavovima spram širku. Ovaj je dio preuzet iz knjige "Bejanuš-širki ve vesailihu 'inde ulemai malikijje" od istog autora. (O.pr.)

Molim Allaha, dž.š., da se okoristimo ovom knjigom, da je učini iskrenim djelom u ime Njegovog zadovoljstva i da je stavi na vagu dobrih djela svih nas na Dan kada se bude polagao račun. Dovoljan nam je Allah dž. š. i divan je On zaštitnik. Naša posljednja dova je hvala Allahu Gospodaru svjetova.

Značaj tevhida u životu čovjeka

Poznato je da tevhid - jednoća Uzvišenog - ima vidljive i veličanstvene tragove u čovjekovom životu i općenito društvu. Tevhid je čovjekov ibadet i obožavanje njegovog jedinog Stvoritelja, čemu niko drugi nije dostojan, jer je sve ostalo stvoreno, ne posjeduje stalnu moć koja daje dobro i otklanja zlo i ne daje život, ne usmrćuje i ne proživljava. Tevhid je istovremeno oslobođenje čovjekova razuma od praznovjerja i mitova, i njegove ličnosti od poniženja i potlačenosti i cjelokupnog njegovog života od poslušnosti tagutima i samozvanim božanstvima. Upravo su ovo razumjeli mušrici iz riječi "La ilahe illallah", pa su se svim silama protivili i borili protiv Poslanika s.a.v.s.

Tevhid izravno utiče na moral i ponašanje muslimana kojem je stalna preokupacija postizanje Allahovog dž.š. zadovoljstva. Musliman nije razapet između zahtjeva različitih božanstava, kao što kaže Uzvišeni, s.v.t.,: "*Allah navodi kao primjer čovjeka koji je u vlasti ortaka oko koga se oni otimaju i čovjeka koji je u vlasti samo jednog čovjeka - da li je položaj njih dvojice isti?*"¹ Prvi je, dakle, onaj koji obožava različita božanstva i trudi se da ih sve zadovolji, a drugi ne obožava nikog drugog osim jednog istinskog Boga.

Distanca od širka i privrženost tevhidu pruža ličnosti jaku smirenost. Kaže Uzvišeni jezikom Ibrahima, a.s.,: "*A kako*

---

¹ Prijevod značenja sure Ez-Zumer, ajet 29.

*bih se bojao onih koje s Njim izjednačujete, kad se vi ne bojite što druge Allahu ravnim smatrate, iako vam on za to nikakav dokaz nije dao? Pa znate li vi ko će, mi ili vi biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i svoje vjerovanje s mnogoboštvom ne miješaju; oni su upućeni pravim putem."*¹ Muminu je konstantno njegov Gospodar njemu oslonac, u Njega se pouzdaje znajući da je On apsolutni Vlarar i time njegova duša postiže sigurnost i vjeru u Allaha, dž.š., Tako Uzvišeni govori jezikom Nuha, a.s.,: "...o narode moj, ako vam je dodijao boravak moj među **vama** i opominjanje moje Allahovim dokazima - a ja se stalno u Allaha uzdam - onda se, zajedno sa božanstima svojim, odlučite, i to ne krijte; zatim to nada mnom izvršite i ne odgađajte."² I takođe jezikom Huda, a.s.,: "... i zato svi zajedno protiv mene lukavstvo smislite i nimalo mi vremena ne dajte, ja se uzdam u Allaha, **moga** i vašeg Gospodara! Nema nijednog živog bića koje nije u vlasti Njegovoj; Gospodar moj zaista postupa pravedno."³ Ove su ličnosti postigle jaku vjeru i pouzdanje, smirenost i sigurnost spoznajom Allahove veličine naspram slabosti i ovisnosti stvorenja.

Tevhid uspostavlja temelje jednakosti i bratstva, čineći ljude pokornim njihovom Gospodaru i zabranjujući i brišući odnose ropstva i obožavanja među njima, pored Allaha, dž.š. Dakle svi su ljudi jednaki, ista su im prava i obaveze, nemaju prednosti jedni na drugima u boji kože, naciji, polu ili struci, već samo u bogobožnosti i dobročinstvu.

---

¹ Prijevod značenja sure Ez-Zumer, ajet 29.

² Prijevod značenja sure Junus, ajet 71.

³ Prijevod značenja sure Hud, ajeti 55, 56.

Štetnost i opasnost od širka

Uporedo sa pozitivnim tragovima koje za sobom sije tevhid, nalazimo ogromnu štetnost od njegova rušioca - širka.

Čovjek pada u poniženje obožavajući nekog drugog mimo Allaha, dž.š., i uzimajući ih za božanstva i naredbodavce, jer su osim Njega sve stvorenja koja u suštini ne koriste niti štete. Takvi nikakve prednosti nad njim nemaju, ponekad su čak manje vrijedni od samog obožavaoca. Tako ljudi obožavaju kravu, kamen, drvo i sl. što nikako ne priliči razumnom čovjeku.

Širk je glavno sredstvo da se upadne u praznovjerje i irealnost. To se dešava upravo vjerom da neko sem Allaha daje dobro ili ga oduzima, na šta se nakaleme besmislice, opsjene i izmišljotine koje zdrav razum ne može pojmiti.

Nadalje, širk je najveća nepravda i zulum, kao što kaže Uzvišeni, s.v.t.: "*A nevjernici su pravi zalimi*"¹, i u drugom ajetu: "*Zaista je širk najveća nepravda.*"² zaista, zar ima veće nepravde i zuluma kao što kad čovjek kojeg je stvorio Uzvišeni Allah obožava nekog drugog, i kad ga Gospodar obaspe blagodatima da zahvaljuje nekom drugom.

A činjenjem širka ustvari se čini nepravda i prema samom sebi, jer ostavljanje tevhida je izravno gubljenje istinske sreće i zadovoljstva. Širk donosi kaznu koja je neizdrživa, kaže Uzvišeni: "*I nije im Allah nepravdu načinio, nego su sami prema sebi nepravedni bili.*"³

Širk je izvorište nesigurnosti i straha, jer mušrik nema oslonca, nema pouzdanja u Gospodara svjetova već je u stalnom raskoraku između praznovjerja i iluzija. To ga navodi

---

¹ Prijevod značenja sure El-Bekaere, ajet 253.

² Prijevod značenja sure Lukman, ajet 13.

³ Prijevod značenja sure Ali Imran, ajet 117.

na nesigurnost i strah za opskrbu, za život i za svaku važniju stvar.

Širk unosi negativnosti u ljudski život i u pogledu realnosti, naime, musliman se nakon Allaha, dž.š., uzda u sebe i daje sve od sebe, dok mušrik živi u iluziji posredništva. Takav je slučaj npr. sa kršćanima koji se oslanjaju na Isaovu, a.s., pomoć, što im umrtvljuje vlastiti angažman i realan odnos spram događaja.

I na kraju, širk je najveći uzročnik ulaska u džehenem, kao što kaže Uzvišeni: *"Zaista je onome koji bude Allahu nekoga ravnim smatrao, Allah zabranio ulazak u dženet, i njegovo je prebivalište vatra. A zalimima nema pomagača."*¹

Tevhid je najveći uzrok ulaska u dženet, dok je širk grijeh koji Allah (ako čovjek umre ne pokajavši se za njega) ne oprašta: *"Zaista Allah neće oprostiti da Mu se neko ravnim pripisuje."*² Zbog ovoga Kur'an najviše upozorava na širk i propast koju povlači za sobom, argumentirajući njegovu ništavnost i decidno određujući da je to neoprostiv grijeh koji se kažnjava vatrom.³

---

¹ Prijevod značenja sure El-Maide, ajet 72.

² Prijevod značenja sure En-Nisa, ajet 48.

³ Prethodni su dijelovi zbog opće koristi preuzeti iz autorovog djela "Bejanuš-širki ve vesailihu 'inde ulemai šafi'ijje". Podnaslovi su prevodiočevi. (O. pr.)

I

Definicija širka prema učenjacima hanefijskog mezheba

Prije objašnjenja značenja *širka* kod hanefijske uleme, bilo bi lijepo objasniti njegovo jezičko značenje. Širk je imenica izvedena od glagola "udružiti se s nekim u nečemu", "uzeti nekoga za sudionika u nečemu", "usko se povezati sa njim". "Učestvovati s nekim u nečemu" znači surađivati s njim ili mu biti partner s velikim ili malim udjelom. U šerijatskoj terminologiji širk je suprotan tevhidu kao što je nevjerovanje suprotno iman.

Kaže imam Abdul-Kadir ed-Dehlevi¹: "Širk je smatrati da neko drugi pored Allaha, dž.š., posjeduje neki od Njegovih svojstava. Kao kada neko kaže "Taj i taj sve zna". Uvjeren je da neko može uraditi što želi, da pored Allaha, dž.š., raspoláže dobrom i zlom. Isto tako, veličanje nekoga pored Allaha, dž.š., koje dolikuje samo Njemu Uzvišenom, kao da učini sedždu nekoj osobi, ili tražiti od njega neku potrebu ili da vjeruje u njegovu božanstvenost (uluhijjet)." ² Iz definicije se jasno vidi da on dijeli širk na:

- širk u Allahovim djelima i svojstvima i
- širk u djelima robova kojima se čini ibadet Uzvišenom Allahu .

---

¹ Abdul-Kadir bin Abdur-Rahman el-Umeri ed-Dehlevi el-Hanefi jedan je od istaknutih učenjaka. Preselio je na Ahiret 1230. h. godine. Pogledaj "Nuzhetu el-havahir", 7/302 - 304.

² Tevdihul-Kur'an 1/105, na Urdu jeziku.

Imam Muhammed Ismail ed-Dehlevi¹ i šejh Ebul-Hasan en-Nedevi kažu: "Širk se ne ograničava samo na to da se izjednači zvanje nekoga sa Allahom, smatrajući ih istovjetnim. Širk je takođe da čovjek dođe s djelima koja se čine samo Allahu, dž.š., pa ih pripiše ili učini nekome od ljudi ili drugih stvorenja ili predmeta, kao što su: sedžda, prinošenje žrtve, zaklinjanje, upućivanje dove za pomoć u teškoći, vjerovanje da je dotični prisutan na svakom mjestu, da nadzire naše ibadete, te da on upravlja i raspolaže sa svim. Sve navedeno je širk i čovjek s tim postaje mušrik"² (citat je od šejha En-Nedevija).

Ove definicije širka jasno govore da se veliki broj imama hanefijskog pravca nije ograničio u objašnjenju širka i njegove definicije samo na tevhid rububijje - jednoću Allahovog stvaranja, nego su, kao što se vidi, smatrali ibadet nekome pored Allaha dž.š. velikim širkom, bilo o kakvom se ibadetu radilo. To je širk koji poništava dobra djela i Allah, dž.š., neće primiti od njegovog počinioca ni taj ibadet niti otkup. O ovome širku Allah, dž.š., kaže: *"A tebi, i onima prije tebe je objavljeno: 'Ako budeš druge Allahu ravnim smatrao, tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti.'"*³ Uzvišeni, takođe, kaže: *"Oni među vama koji od vjere svoje otpadnu i kao nevjernici umru - njihova djela bit će poništena na ovom i na onom svijetu"*⁴. Uzvišeni dalje kaže: *"Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište će njegovo Džehennem biti; a nevjernicima neće*

---

¹ Muhammed Isma'il bin Abdul-Ganij b. Abdur-Rahim el-Umerij ed-Dehlevij el-Hanefi, rođenje u Dehliju 1193. h. g., a preselio na ahiret 1246. h. g. Njegova su djela: "Takvijetul-iman", "Tenvirul-ajnejn fi isbati ref'il-jedejn" i druga.

² "Takvijetul-iman", 22-23 i "Risaletut-tevhid" od Nedevija.

³ Prijevod značenja sure Ez-Zumer, 65.

⁴ Prijevod značenja sure El-Bekare, 217.

*niko moći pomoći"*¹. Uzvišeni Allah također kaže: *"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijeha od toga kome hoće"*².

Tako su djela mušrika poništena i oni su gubitnici. Džennet im je zabranjen i Allah, dž.š., im nikada neće oprostiti njihov širk. Svi ovi oblici i vrste koje su spomenuli ubrajaju se u veliki širk koji se pojavio kod prijašnjih Arapa a ima ga još uvijek u ovome umetu. Šejtan im je uljepšao ova djela, pa se pozivaju na neosnovane dokaze, baš kao što kaže Uzvišeni o njima: *"Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili."*³ U drugom ajetu kaže Allah: *"Oni pored Allaha obožavaju one koji im ne mogu ni nauditi niti kakvu korist pribaviti, i govore: ,Ovo su naši zagovornici kod Allaha!"*⁴ Sve ih ovo tereti i dokaz je protiv njih iako su priznavali da je Allah Stvoritelj, Onaj Koji daje opskrbu, Koji oživljava i usmrćuje, Koji rukovodi svime, kao što o njima kaže Uzvišeni Allah: *"A da ih upitaš: 'Ko je stvorio nebesa i Zemlju?'- sigurno bi rekli: 'Allah'."*⁵

Pogledaj ovu neshvatljivu kontradiktornost i začuđujuću zabludu! Allah, dž.š., gaje stvorio i obdario i on to priznaje, a potom obožava drugog! Slavljem neka je Allah, dž.š., On je visoko iznad onoga što Mu oni pripisuju! Mnoge nezalnice vjeruju da je samo tevhid rububijje - vjera u jednoću Allahovog stvaranja - tražen od njih i daje dovoljan, te zbog toga lahko upadnu u širk tevhidu uluhijje - da samo Allahu pripada božanstvenost i da se samo Njemu ibadet čini. Tako su upućivali mnoge oblike ibadeta nekome ili nečemu pored

---

¹ Prijevod značenja sure El-Maide, ajet 72.

² Prijevod značenja sure En-Nisa, ajet 48.

³ Prijevod značenja sure Ez-Zumer, ajet 3.

⁴ Prijevod značenja sure Junus, ajet 18.

⁵ Prijevod značenja sure Lukman, ajet 25.

Allaha, dž.š., putem dove¹, traženjem pomoći i sl., ne shvatajući da je i dova ibadet kao što je to rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.. Zapadanje u ovu vrstu širka nije rijetko i lahko gaje pronaći kod mnogih neznalica. Razlozi tome leže u smanjenju islamskih učenjaka, zastranjivanje (u ovoj oblasti) nekih koji sebe smatraju ulemom i dr. Međutim, iz prethodnog govora učenjaka hanefijskog pravca, u pogledu vrsta širka, jasno se primjećuje da oni na istu razinu stavljaju širk u jednoći Allahovog stvaranja i širk u ibadetu i svojstvima. Nisu se ograničili samo navođenjem jedne vrste, nego su ih sve spomenuli.

---

¹ Shodno hadisu "Dova je ibadet" koji bilježe : Ahmed 4/267, 267, 27, Ebu Davud 2/161 u poglavlju "Namaz" dio "Dova" H. 1479. Et-Tirmizi (211) H. 2969 u tumačenju jednog dijela sure El-Beqara (5/374) H. 3247, u jednom poglavlju iz sure El-Mu'min 5/456 H. 3372 u u poglavlju "Dova" dio "O koristi dove", Ibnu Madže (2/1258) H. 3828 u poglavlju "Dova" dio "Korist dove", El-Buharij u knjizi "Ponašanje pojedinca" 105, i Ibn Ebi Šejbe u El-Musannifu 6/21 H. 29167 u poglavlju "Korist dove", Ibn Hibban 2/124 H. 887 (ihsan), El-Bejhekij u Eš-Šab 2/37 H. 1105, El-Hakim u El-Mustedreku 1/491 gdje kaže da je lanac prenosioca ispravan, dok ga El-Buhari i Muslim ne navode, a Ez-Zehebi se slaže s njim u ocjeni i Ibn Džerir u djelu "Et-Tagjir" (78/24, 79). Svi ovi učenjaci prenose hadis preko Jesia el-Kindijja od Nu'mana b. el-Bešira merfu'an (tj. lancem prenosioca koji se završava sa Poslanikom, s.a.v.s.

II

Vrste širka po hanefijskoj ulemi

Potpuno nam je jasno nakon izlaganja prethodno spomenutih vrsta širka, da se ulema hanefijskog mezheba nije ograničila samo na govor o tevidu rububijje, već su upozorili na vrste širka i u ibadetima. Štaviše, njihovi primjeri obuhvataju i širk u Allahovim, dž.š., imenima i svojstvima kao npr. pripisivanje nekih Allahovih, dž.š., osobina nekome od stvorenja, ili pretjerano veličanje nekog stvorenja do te mjere da bude uzdignut na stepen božanstva.

Slijede izreke učenjaka hanefijskog pravca o vrstama širka i njegovim podjelama¹.

Kaže Imam Ahmed es-Serhendi² da se širk dijeli na dva dijela:

---

¹ Da se primjetiti da su podjele širka koje će navesti hanefijski učenjaci samo primjeri djela iz prakse zastupljene u nekim islamskim društvima, zbog općeg neznanja, u kojima se Allahu neko ili nešto čini ravnim. Nema sumnje da su oni uložili ogroman trud u radu na ovom polju, mada bi, po mom mišljenju, bilo djelotvornije da su ukazali na opće pojave širka sa navođenjem dokaza. Detaljiziranje u objašnjenju vrsta širka je neograničeno, zato što su ibadeti u kojima se može naći širk mnogobrojni. Zašto su se dakle hanefijski učenjaci skoncentrirali na navođenje detalja i konkretnih primjera? To upravo potvrđuje ispravnost mišljenja, koje od prije zastupamo, kako je velika briga hanefijskih učenjaka o upozoravanju na širk u ibadetu.

² Ahmed b. Abdul-Ehad es-Serhendi el-Hanefi. Od njegovih djela su: "Bejan el-akideh ala mezheb el-maturidije" i "Tehzib

1. širk u nužnosti postojanja
2. širk u ibadetu.

Imam Ahmed er-Rumi¹ i šejh Sidždžan Bahšul-Hindi su naveli šest vrsta širka. Od tih vrsta je i širk "približavanja" a to je ibadet nekome ili nečemu da bi se približilo² Uzvišenom Allahu³.

Et-Tehavuni⁴ je spomenuo nekoliko vrsta širka od kojih su:

1. širk u ibadetu⁵

---

tarikatis-sufijje" i "Risaletu fi isbat En-nubuvve" i dr. Na ahiret je preselio godine 1034. po Hidžri. Pogledaj njegovu biografiju u: "Nuzhetul-havatir" (5/34-55).

¹ Ahmed b. Muhammed el-Akihsari el-Hanefi, kod učenjaka Osmanske države bio je poznat pod nadimkom Er-Rumi. Ima nekoliko pisanih djela, bio je zaokupljen podučavanjem šerijatskih nauka, izdavanjem fetvi, sabiranjem djela i rukopisa. Preselio je na ahiret 1043. hidžretske godine. Pogledaj njegovu biografiju u: "Hidajetul-arifin" 1/157 i "Mu'džemul-muelifin" 2/83.

² Dokaz je Allahov uzvišeni govor: ..."A ne obožavamo ih osim da nas što više približe Allahu". (Prijevod značenja sure Ez-Zumer, ajet 3.)

³ "Medžalisul-ebrar ala hazinetul-esrar" (150-152).

⁴ Muhammed b. Ali bin Hamid bin Sabir el-Hanefi el-'Umeri et-Tehanevi, bio je fikhski učenjak. Živio je do 1158. godine po H. Pogledaj: "Nuzhatul-havatir" 6/278 i "Mu'džemul-muelifin" 11/47.

⁵ O tome govori Allah dž.š.: "Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allaha obožavajte a kumira se klonite'". (Prijevod značenja sure En-Nahl, 36. ajet) I Allahov govor: "Mi smo poslali Nuha narodu njegovom: 'O narode moj', - govorio je on - 'Allahu ibadet činite! Vi drugog boga osim Njega nemate'. (Prijevod značenja sure El-'Araf, ajet 59) I Njegov govor: Ne pripisuj Allahu nekog drugog boga da ne bi

2. širk u pokornosti¹
3. širk u prizivanju nekog imena²

---

osudu zaslužio i bez podrške ostao! (Prijevod značenja sure El-Isra', ajet 22) Tj. Allah ti oporučuje da nikome ne iskazuješ ibadet osim Njemu, a to se čini obožavanjem nekoga ili nečega osim Allaha dž.š.

¹ Kao što je u primjeru Allahovog uzvišenog govora: "O sinovi Ademovi, zar vam nisam naredio: Ne obožavajte šejtana!" (Prijevod značenja sure Jasin, ajet 60) Tj. On kaže: da se ne pokoravate šejtanu u onome što vam naređuje u što spada neposlušnost Allahu dž.š., jer je obožavanje šejtana pokoravanje njemu; kao što kaže Uzvišeni Allah jezikom Ibrahima, a.s.: ... "O oče moj, nemoj obožavati šejtana, jer je šejtan Milostivom uvijek neposlušan." (Prijevod značenja sure Merjem, ajet 44)

² S ovim se po svoj prilici cilja na pozivanje nekoga ili nečega, pored Allaha, prilikom prinošenja žrtve. Vezano za to Allah kaže: "Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime, to je, uistinu, grijeh." (Prijevod značenja sure El-En'am, ajet 121) Uzvišeni kaže: "On vam jedino zabranjuje: strv i krv i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo ime a ne u Allahovo." (Prijevod značenja sure El-Bekare, ajet 173) Može se podrazumijevati pod tim i nazivanje novorođenčeta po nečemu što u sebi ima prizvuk obožavanja mimo Uzvišenog Allaha, kao npr. kada se kaže: "Rob Harisov", "Rob Uzzaa (najvažniji kip Arapa u predislamsko doba). A Uzvišeni Allah kaže: I kad im je On darovao zdrava potomka, njih dvoje su izjednačili druge s Njim u onome što im On daje. (Prijevod značenja sure El-'Araf, ajet 190) Pripisali su Allahu, dž.š., sudionika u davanju tog djeteta koje je Allah Sam stvorio, koje je blagodatima obasuo i učinio ga najvećom srećom njegovih roditelja. A oni su ga (tj. roditelji) učinili robom nekome ili nečemu pored Allaha. Ili ako bi ga nazvali robom nekoga ili nečega, osim Allaha Uzvišenog, kao npr: "Harisov rob", "Uzzaov rob", "Rob Ka'be" i sl. Ili da Allahu pripišu druga u ibadetu nakon što im je ukazao milost usrećivši ih s tim

4. širk u znanju¹
5. širk u moći^{2,3}

Imam Velijullah ed-Dehlevi¹ spominje nekoliko podjela širka. To su:

---

djetetom i drugim blagodatima koje ne može pobrojati niko od Allahovih robova. Nema sumnje da su ovakvi slučajevi danas jako zastupljeni među masama. Zato ih je Allah ostavio u zabludi širka i oni su sebi najveću nepravdu nanijeli (svejedno bio širk u riječima ili djelima). Zaista je Allah njihov Stvoritelj, Koji ih je od jednog čovjeka stvorio i Koji je od njega drugu mu stvorio i od njih mnoge ljude rasijao. Potom ih je nadahnuo međusobnom samilošću i prijateljstvom, žive jedni pored drugih, vezani su, ijedni u drugima nalaze sreću i zadovoljstvo. Potom ih je nadahnuo kako da zadovolje strast i postignu zadovoljstvo i porod. On zatim smješta čitave naraštaje u utrobama majki jedno određeno vrijeme. Njihove duše željno iščekuju Allaha i mole ga da im podari zdrava i lijepa potomka, pa im Allah ukaže Svoju milost i udovolji njihovim molbama. Zar poslije svega toga ne zaslužuje da Ga obožavaju, i da Mu ne pripisuju nikoga u ibadetu - da samo Njemu iskreno ispovijedaju vjeru." Pogledaj: "Tejsirur-Rahman" 9/130-128.

¹ O tome govore ove Allahove riječi: "On tajne zna, i On tajne Svoje ne otkriva nikome." (Prijevod značenja sure El-Džin, ajet 26) I ove Allahove riječi: "Reci: 'Niko, osim Allaha, ni na nebesima ni na Zemlji, ne zna šta će se dogoditi.'" (Prijevod značenja sure En-Neml, ajet 65)

² Kao što je u govoru Uzvišenog Allaha: "Da li vas oni čuju kada se molite, ili, da li vam mogu koristiti ili naškoditi?" (Prijevod značenja sure Eš-Šu'ara', ajeti 72-73) I kao što je rekao Allah: Oni kojima vi, mimo Allaha, ibadet činite ne mogu vas nikakvom hranom nahraniti. (Prijevod značenja sure El-Ankebut, ajet 17)

³ "Keššafu istilahatil-funun" 9/153 - 128.

1. širk činjenja sedžde²
2. širk u traženju pomoći³
3. širk u zavjetovanju⁴
4. širk u imenovanju⁵
5. širk u poslušnosti, zabranjivanju i dozvoljavanju⁶

---

¹ Ahmed Velijullah b. Aburrahim b. Vedžihuddin el-'Umeri ed-Dehlevi, bio je jedan od iskusnih vjerskih učenjaka. Od njegovih djela su: "El-Fevzul-kebir", "El-Budurul-baziga", "Hudžetullahi baziga" i dr. Preminuo je, Allah mu se smilovao, godine 1176 po Hidri u gradu Dehli. Pogledaj djelo: "Nuzhetul-havatir " 4/415, 4/398.

² Kao što kaže Uzvišeni Allah: Bolje padajte licem na tle Allahu i ibadet činite! (Prijevod značenja sure En-Nedžm, ajet 62)

³ Kaže Allah: "Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoći tražimo." (Prijevod značenja sure El-Fatiha, ajet 5.) A kaže Poslanik, s.a.v.s.: Ako tražiš pomoć, traži je od Allaha! Hadis navode Et-Tirmizi, Ahmed i drugi.

⁴ Dokaz je govor Allahov: "Oni su zavjet ispunjavali i plašili se Dana čija će kob svuda prisutna biti." (Prijevod značenja sure El-Insan, ajet 7.) Pogledaj o ovome mišljenje Hanefija u: "Hašijjetul-abidin ala er-reddil-muhtar". I govor Uzvišenog: "Zatim neka sa sebe prljavštinu uklone, neka svoje zavjete ispune i neka oko hrama drevnog obilaze!" (Prijevod značenja sure El-Hadždž, ajet 29.) Pogledaj takođe: " El-bahrur-raik" 2/298," Ruhul-me'ani" 17/313.

⁵ Već je prethodio govor o tome kod ukazivanja na smisao ovog širka i dokaz njegovog postojanja.

⁶ Kaže Allah: "I, pored Allaha, ne moli se onome ko ti ne može koristiti ni nauditi!" (Prijevod značenja sure Junus, ajet 106.) I kaže Allah: I kad ste od Gospodara svoga pomoć tražili; On vam se odazvao. (Prijevod značenja sure El-Enfal, ajet 9.) Pogledaj: "Ruhul-me'ani" 11/98, 6/129.

6. širk u prinošenju žrtve¹
7. iz sujevjerja zabranjivati iskorištavanje dromedara² i deva³
8. širk u zakletvi⁴

---

¹ Na to upućuje Allahov Govor: ".*"Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja, doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svijetova!" (Prijevod značenja sure El-En'am, ajet 162.) I kao što je rekao Allah: "I zato Gospodaru svome klanjaj i kurban kolji!" (Prijevod značenja sure El-Kevser, ajet 2.) Pogledaj govor hanefijske pravne škole u knjizi: "Tahfetul-fukaha" 3/67.

² Mužjak deve.

³ Kaže Allah: "Allah nije propisao ni behiru, ni saibu, ni vasilu, ni hama; to oni koji ne vjeruju govore o Allahu laži." (Prijevod značenja sure El-Maide, ajet 103.) Ovo je osuda koja se odnosi na mušrike koji su propisali u svojoj vjeri ono o čemu Allah nije ništa objavio, a zabranili su ono što je Allah dozvolio. Tako su, po svojim iskrivljenim mišljenjima, neku svoju stoku učinili zabranjenom, što se primjećuje iz njihovih termina koji su oprečni onome što je Allah objavio. *Behira* je deva kojoj se razreže uho a potom se zabrani njeno jahanje; prema njoj bi se odnosili s poštovanjem. *Saiba* je deva, krava ili ovca; kad dostigne određenu životnu dob nazivali bi je ovim imenom i ne bi je više koristili, jahali, tovarili i klali. Neki bi se zaklinjali dijelom svog imetka te bi ga smatrali saibom. *Ham* je kamila koju je zabranjeno jahati i tovariti kada dospije do jedne određene dobi. Time je sve ovo što su učinili mušrici zabranjenim, bez argumenta i dokaza, samo izmišljanje laži na Allaha. Ono je nastalo kao produkt njihovog neznanja i bezumlja. Pogledaj: "Tejsirur-Rahman" 2/352.

⁴ Znači: Ako onaj koji se zaklinje bude uvjeren da neko ili nešto čime se zakleo posjeduje određenu moć ili savršenstvo koja ne dolikuje nikome do Allahu, toga ili to stavlja na istu razinu sa Allahom. Ako zakletva bude samo jezikom onda je to mali širk i ne izvodi iz islama. Kaže Poslanik, s.a.v.s.: "Ko

9. širk u obredima hadža u ime nekog drugog¹ mimo Allaha, dž.š..²

Eš-Šah Muhammed Ismail navodi nekoliko podjela od kojih su:

1. širk upućivanja dove evlijama i traženje pomoći od njih³
2. širk zavjetovanjem i prinošenjem žrtve evlijama
3. širk u traženju pomoći od evlija
4. širk u davanju imena, tj. da se djeca pripisuju evlijama, da se smatra da ih je dao neko drugi a ne Allah, da su poklon od nekog drugog a ne od Allaha, kao što je "Rob Poslanikov", "Poklon Alijin", "Husejnov dar", "Poklonik Mušida (jedan od duhovnih vođa)", "El-

---

se zakune nekim ili nečim mimo Allaha postaje nevjernik." (Navode ga Ebu Davud, el-Hakim, Ahmed i drugi.) U drugom rivajetu stoji: Ko se zakune nekim ili nečim pored Allaha pripisao je Allahu druga. (Navodi ga Ahmed.) Navodi se od imama Ebu Hanife zabrana zakletve nekim ili nečim mimo Allaha. Ebu Hanife kaže: "Ne smije se zaklinjati ničim osim Allahom, s čistom iskrenošću i tevhidom." Pogledaj: "Bedaius-senai" 3/8. Kaže Ibn Nedžm el-Hanefi o onome ko se zakune nečim pored Allaha: "Bojati se nevjerovanja za onoga ko kaže "života mi" ili "tvoga mi života". Pogledaj: "El-Bahrur-raik" 5/124. Pogledaj mišljenje hanefijske uleme o ovome u: "El-Fetava el-hindiye" 6/323 i "El-Bahrur-raik" 88/3, 124/5.

¹ Kaže Allah: "Hodočastiti hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti." (Prijevod značenja sure Ali Imran, ajet 97.)

² "Hudžetullahi el-baliga" 1/183, "El-Budurul-baziga" 125-127.

³ Za sve navedeno prethodno su navedeni argumenti. Pogledaj takođe: "El-Bahru-raik" 5/124, "El-Merkatu" 2/202, "Ruhul-me'ani" 17/213.

Mudarov poklon", "Salarov poklon" itd., (nekad oni koji daju ime vele da se tako od djece odagnaju urok i nesreća)

5. zaklinjanje nekim ili nečim mimo Allaha
6. puštanje nokata u ime nekog od Allahovih evlija
7. oblačenje djeteta posebnom odjećom zbog evlije
8. vezivanje konca oko noge djeteta zbog jednog od Allahovih evlija
9. činjenje sedžde nekome drugom pored Allaha
10. vjerovanje da neko pored Allaha poznaje nevidljivo (gajb)¹
11. tvrdnja da neko posjeduje moć upravljanja pored Allaha²

Potom je rekao: "Ovim navedenim čovjek pripisuje Allahu druga."³

Imam Muhammed b. Ismail navodi nekoliko podjela na drugom mjestu:

1. širk u znanju⁴
2. širk u upravljanju⁵

---

¹ Prethodilo je navođenje dokaza. Pogledaj stavove hanefijskih učenjaka u knjigama: "El-Fetava el-hindije" 6/326, "El-Bahrur-raik" 3/88, 5/124.

² Prethodilo je navođenje dokaza. Pogledaj stavove hanefijskih učenjaka u knjigama: "El-Bahrur-raik" 2/892, "Ruhul-me'ani" 17/213, "El-Ibda'a" 189.

³ "Takvijetul-iman" 19/21, "Risaletut-tevhid lin-Nedevi" 25/33.

⁴ Kaže Allah: "On zna šta je pred njima i šta je iza njih, a drugi znaju samo onoliko koliko On želi." (Prijevod značenja sure El-Bekare; ajet 225.)

⁵ Kaže Allah: "Reci: Zovite one koje pored Allaha bogovima smtrate! Oni ništa nemaju ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakvog udjela i On od njih nema nikakve pomoći. Kod Njega će se moći zauzimati za

3. širk u ibadetu
4. širk u običajima, odnosno djelima iz običaja.¹
Slijedio ga je šejh En-Nedevi koji je bio još strožiji u osudi poklonika kaburova.²

---

nekoga samo onaj kome On dopusti." (Prijevod značenja sure Sebea', ajeti 22, 23.)

¹ "Reddul-išrak" 16-17.

² "Risaletut-tevhid", 34-40.

III

Djela koja uzrokuju širk a na koja su upozorili hanefijski učenjaci braneći tevhid

Hanefijska ulema je potpuno jasna u negiranju djela koja uzrokuju širk. Među tim djelima su uljepšavanje grobova i gradnja na njima¹, njihovo uzdizanje², pisanje na njima³, uzimanje grobova za džamije⁴, njihovo pretjerano

---

¹ Shodno hadisu koji bilježi Muslim i drugi od Džabira koji kaže: "Resulullah je zabranio ukrašavanje kaburova, da se sjedi na njima i da se šta gradi po njima." Za povećanje spoznaje o stajalištu prvaka hanefijskog mezheba o ovome pitanju pogledaj slijedeća djela: "Bedaius-sena'i" 1/320, "Tahfetul-fukaha" 2/256, "El-Metanetu", str. 201, "Fethul-mulhim" 2/121, "Me'arifus-sunen" 3/305, "Hašijetut-Tahtavi ala merakijil-felah" 335, "Hašijetu reddil-muhtar" 2/237 od Ibn Abidina i "El-Fetava el-hindije" 194/1, "El-Bahrur-raik" 194/2, "El-Mebhut" 62/2, "Hašijet merakil-felah" 305, "El-Ibda'a" 197, "Zijaretul-kubur" 29.

² Kao što se nalazi kod Muslima i drugih od Alije, r.a., koji prenosi od Poslanik, s.a.v.s., da gaje poslao i naredio mu da ne ostavi nijedan grob uzdignut iznad nivoa zemlje, a da ga ne izravna sa zemljom. Za povećanje spoznaje o stajalištu prvaka hanefijskog mezheba o ovome pitanju pogledaj slijedeća djela: "Tebjinul-hakaik" od Ez-Zejle'ii 1/264, "Fethul-mulhem" 2/506, "Ruhul-me'ani" 15/237, "Fethul-kadir" 2/141.

³ Navode Ebu Davud, Et-Tirmizi i drugi hadis od Džabira koji kaže da je Poslanik s.a.v.s. zabranio uljepšavanje grobova i pisanje na njima. O stajalištu hanefijskih učenjaka pogledaj: "Bedaius-sena'i" 1/320, "Tahfetul-fukaha" 2/256, "Tebjinul-hakaik" 1/264, "Hašijetut-Tahtavi ala merakil-felah" 405, "El-Ibda'a" 197.

⁴ Kaže Poslanik, s.a.v.s.: "Allahovo prokletstvo je na Židove i kršćane koji uzeše grobove svojih poslanika za mesdžide."

uljepšavanje¹, okretanje u namazu i dovi ka grobovima², uzimanje grobova za mjesto proslavljanja praznika³, poduzimanje putovanja do njih⁴.

(Muttefekun alejhi.) Kaže Poslanik s.a.v.s.: "Zar nisu oni koji su bili prije nas uzeli grobove svojih poslanika za mesdžide? Ja vam zaista to zabranjujem!" (Navodi ga Muslim i drugi.) Za spoznaju gledišta hanefija vrati se na slijedeća djela: "Tebjinul-hakaik" 1/264, "Ruhul-me'ani" 15/237, "El-Murkatu fi šerhil-miškat" 2/22, "El-kevakibu ed-derariju" 1/312, "Zijaretul-kubur" od El-Ber'avija, 29, "El-Medžalisul-erbe'a", 13.

¹ U hadisu stoji: "Poslanik, s.a.v.s., je prokleo posjetioce grobova i one koji na njima grade mesdžide i osvjetljavaju ih." (Navodi ga Ahmed, Et-Tirmizi i drugi.) Za spoznanje gledišta hanefija o ovom pitanju pogledaj: "El-kevakibu ed-derariju" 1/317, "El-Ibda'a", 189, "Zijaretul-kubur", str. 29, "El-Medžalisul-erbe'a", 13.

² Hadis navode Muslim i drugi od Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: Ne sjedite na grobovima i ne klanjajte prema njima! Ebu Hanife je prezirao okretanje prema kaburu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u vrijeme dove. Pogledaj: "Et-tevesul vel-vesile" (293), "Ruhul-meani" 2/125, "Medžme'ul-enhur fi šerhi multekul-ebhur" 1/313.

³ Navodi Ebu Davud od Ebu Hurejre, čiji lanac seže do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., (merfu'an): Nemojte činiti svoje kuće grobovima, i nemojte činiti od mog groba svetišta, i donosite salavat na mene! Zaista će vaši salavati biti meni predočeni ma gdje da bili. Za spoznaju gledišta hanefijske uleme pogledaj: "El-ibda'a" (185).

⁴ Navodi Ahmed od Ebi Sa'ida daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: Ne poduzima se putovanje prema ijednoj džamiji (ili mesdžidu) osim prema mesdžidu El-Haremu, mom mesdžidu (El-Mesdžid en-nebevij) i mesdžidu El-Aksau!

IV

Primjeri širka na koje je upozorila hanefijska ulema

Kada smo pojasnili širk, možda može izazvati čuđenje činjenica da mušrici u predislamsko doba nisu činili širk Allahu, dž.š., u tevhidu rububijje (Allahovog gospodarstva) nego u tevhidu uluhijje (tj. u činjenju ibadeta). Danas postoji mnogo slučajeva širka u tevhidu rububijje među pojedincima islamskog umeta. Međutim, nema sumnje da će ovo čuđenje nestati ako se svi upoznaju sa nekim pojavama koje će kasnije biti detaljnije navedene.

Kaže Muhammed Ala'ud-din el-Haskefij¹ o onome ko se zavjetuje nekome ili nečemu pored Allaha, dž.š.,: "Znaj da je većina onoga što čini obični svijet prema mrtvima - u što spada i novac koji se troši za svijeće, ulje i si. za grobnice plemenitih evlija da bi im se približilo - grijeh i haram."²

Kaže Ibn Abidin, objašnjavajući ovaj tekst: Izraz *približilo* sličan je kao kada se kaže: "o Gospodaru moj, ako mi se vrati izgubljeno ili ozdravi bolesnik, ili se zadovolji moja želja i potreba, onda tebi pripada toliko i toliko zlata, ili srebra, ili hrane, ili svijeća, ili ulja." Ovakve stvari su grijeh i haram iz nekoliko razloga od kojih su:

---

¹ Muhammed b. Ali b. Muhammed el-Husni, poznat kao Ala'ud-din el-Haskefi, hanefijski muftija u Damasku. Od njegovih djela su: "Ed-durrul-muhtar fi šerhi tenviril-ebzar" i "Ifadetul-envar ala usulil-menar". Preselio je na ahiret 1088. godine po Hidžri. Pogledaj: "Hulasatul-eser" 3/63-65 i "El-E'alam" 6/294.

² "Ed-durrul-muhtar me'a reddil-muhtar" 2/439.

zavjet stvorenju nije dozvoljen, jer je zavjet ibadet a ibadet je zabranjeno činiti stvorenju jer onaj kome se zavjetuje može umrijeti, a onaj koji umire nije istinski vladar."¹

Opisujući slučaj onih koji traže pomoć od nekoga ili nečega pored Allaha, te opisujući njihovu povezanost sa mrtvima u nekim vidovima ibadeta, kao npr. zakletva, El-Alusi kaže: "U govoru Uzvišenog Allaha: *Oni kojima se vi pored Allaha klanjate ne mogu ni mušicu stvoriti*², ukazuje se na osudu onih koji pretjeruju prema Allahovim evlijama, tražeći pomoć od njih i zavjetujući im se u nedaći, zanemarujući Allaha, s.v.t. Govore: "Oni su samo posrednici kojima se približavamo Allahu, a mi se u suštini zavjetujemo Allahu, dž.š., a nagradu dajemo evliji." Međutim, očito je da su oni u svojim prvim dovama najsličniji onima koji su obožavali kipove, govoreći: *"Mi ih obožavamo samo da nas što više približe Allahu."*³

Ostale dove bi im bile ispravne da nisu tražili od njih (tj. kipova) sljedeće: izlječenje bolesnih, povratak izgubljenog i si."

Kaže Muhammed b. Jahja b. Muhammed el-Kendehlevi el-Hanefi⁴: "Podizanje mesdžida iznad kaburova je djelo Židova

---

¹ "Reddul-muhtar ala durril-muhtar" 2/449-450.

² Prijevod značenja sure El-Hadž, ajet 73.

³ Prijevod značenja sure Ez-Zumer, ajet 3.

⁴ Muhammed Jahja b. Muhammed el-Kendehlevi el-Hanefi; bio je književnik i istaknuti učenjak. Posjedovao je široko znanje. Od njegovih djela je: "El-kevakibu ed-derariju". Preselio je na ahiret 1334 h.g. Pogledaj: "Mukaddimetu muhakkakil-musannef' od Ibn Ebi Šejbe, 27/1, "El-Anakidul-gajeh" (47).

koji podigoše svoje bogomolje iznad kaburova poslanika i velikana. Tim se činom veliča mrtvac kao što veličaju idolopoklonici."

Ukrašavanje kaburova nije ništa drugo do rasipanje imetka koje je Allah, dž.š., zabranio: *"...jer su rasipnici braća šejtanova, a šejtan je Gospodaru svome nezahvalan"*.¹

Tim činom se poistovjećuju sa Židovima koji su ukrašavali grobove svojih velikana, beskorisno trošeći vrijeme.²

Kaže El-Alusi el-Hanefi "Primijetio sam kako neki dozvoljavaju ono što čine nezallice na kaburovima dobrih ljudi; dozvoljavaju njihovo nadgledanje, gradnju u kamenu, stavljanje nadgrobni ploča, vješanje fenjera, okretanje u namazu prema njima, obilaženje oko njih, potiranje po njima, okupljanje oko njih u izuzetnim prilikama itd. Sve to je u suprotnosti sa naredbom Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s.. To je novotarija u vjeri koju Allah, dž.š., nije dopustio. Dovoljno je pogledati postupke ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prilikom posjete njegovom mezarju i nazivanja mu selama. To treba imati u vidu! A jedino Uzvišeni Allah daje uputu."³

Kaže imam Velijullah ed-Dehlevi "Čitaoče, ako se budeš dvoumio u pitanju ispravnosti govora o uvjerenjima mušrika i njihovim djelima, onda pogledaj ljude koji prave probleme u ovom vremenu, posebno one što prebivaju na samoj granici vjere, te njihove predstave o evlijama. Iako priznaju postojanje evlija, smatraju da je njihovo prisustvo u našem vremenu nemoguće; obilaze (hodočaste) kaburove i hareme, pa su tako zapali u širk, novotarije i praznovjerja, čime su prouzrokovali iskrivljenje i smutnju. To se toliko duboko

---

¹ Prijevod značenja sure El-Isra', ajet 27.

² "El-kevakibu ed-derariju" 1/316-317.

³ "Ruhul-me'ani" 239-240/15.

usadilo u njih da nije ostalo ništa od hadisa Poslanika, s.a.v.s.,: "Vi ćete, zaista, slijediti običaje onih prije vas toliko, da kad bi oni ušli u gušterovu rupu i vi bi za njima."

Nije bilo nijedne nesreće a da u nju nije zagazila jedna od muslimanskih frakcija. Neka nas Allah zaštiti od toga!

Ukratko, Allah je iz milosti Svoje na Arapsko poluostrvo poslao prvaka svih poslanika, Muhammeda b. Abdullaha, s.a.v.s. Naredio mu je uspostavljanje pravedne zajednice i raspravljanje sa zalutalim frakcijama putem Uzvišenog Kur'ana. Za dokaze su se koristile općeprihvaćene činjenice, ostaci Ibrahimove vjere, da bi se dokazala obligatnost prihvatanja islama i pobila druga iskrivljena vjerovanja.¹ U djelu "El-Buduru el-Baziga" je rekao: "Istinu je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.,: - Vi ćete, doista, slijediti običaje onih prije vas pedalj po pedalj, lakat po lakat, tako da, kad bi ušli u gušterovu rupu, vi biste ih slijedili. Rekli su: - O Allahov Poslanice, je li to Židove i kršćane? - A koga drugog nego njih! - odgovori Poslanik.²

Poznato je da su mušrici vjerovali da je Allah, dž.š. Tvorac svih stvari, kao što kaže Uzvišeni: "*A da ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju sigurno bi rekli: - Allah!*"³ Međutim, to ih nije spriječilo da pripišu Allahu, dž.š., druga. Možda si već čuo nešto o vijestima koje kažu da će se nauka podići pred Sudnji dan, tako da će se dva čovjeka raspravljati, pa će jedan reći: "Čuvaj se broja šezdeset!" Drugi će reći: "Čuvaj se broja sedamdeset!" Potom će otići sa svojim problemom nekom

---

¹"El-Fevzul-kebir", 26.

² Navodi ga El-Buhari u poglavlju "Ehadisul-Enbija ", podnaslov šta je spomenuto o Izraelćanima, 6/494, h. 3456, "Kitabul-'ilm " u podnaslovu Slijeđenje običaja Židova i kršćana, kao i Muslim 4/2054, h. 2669. Obadva su hadisa prenesena od Ata' bin Jesara od Ebi Se'ida el-Hudrija.

³ Prijevod značenja sure Lukman, ajet 25.

učenijem od njih, pa će on reći: "Čuvaj se broja devedeset!" Tako mi Onoga u Čijim je rukama moja duša, već se ovo pojavilo samo u drugom obliku. I ne vidim nijednog od ovih a da u sebi nema nešto od širka. Kao što kaže Uzvišeni Allah: "*Oni su, osim njih malo, Allahu druga pripisati.*" Uzvišeni Allah je optužio mušrike zbog njihovog govora o darežljivom čovjeku, koji je mjesio brašno za hadžije, da je on zaslužio položaj božanstva, pa su tražili od njega pomoć u nedaćama. Već nas je Poslanik, s.a.v.s., poučio hadisom koji navodi Tirmizi od Adija b. Hatima daje rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako uči ove ajete: "*Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje*"¹, pa je rekao: - Oni nisu njih obožavali, ali su, ako bi im oni nešto dozvolili, uzimali to kao halal, a ako bi im nešto zabranili, primali bi to kao haram."³ Poučio nas je da širk nije ograničen samo na ibadet. Može neko reći: Kako, kada nismo nikoga čuli da kaže nešto slično? Reći ćemo mu: Znaj da se iskrivljavanje ne ogleda samo u zamjenjivanju riječi jednih drugima kao što to obični svijet shvata. Pitanje iskrivljavanja je komplikovanije. Najraširenije vrste su mijenjanje vanjskog značenja riječi prema strastima i željama. Muhammed, s.a.v.s., ukazao je da će se pojaviti ljudi koji će nazivati vino i blud drugim imenima, a potom će govoriti: Uzvišeni Allah ovo nije zabranio u Svojoj Knjizi. Možete ga slobodno činiti.

Zar ne vidiš ljude kako su dozvolili opojno sredstvo koje se uzima iz meda, na koje se odnose Poslanikove riječi!? Ima ljudi koji govore: Dozvoljeno je da čovjek opći sa ženom

---

¹ Prijevod značenja sure Jusuf, ajet 106.

² Prijevod značenja sure Et-Tevbe, ajet 31.

³ Ibn Džerir 10/114, El-Bejheki u Sunenu 10/116, a svi prenose preko Mus'aba ibn Sa'da od 'Adija ibn Hatima. Tirmizi kaže daje hadis garib (usamljen).

svoga sina. Oni su se vratili u zabludu. Sigurno će saznati ko je gori lažac!

Zar ne primjećuješ ljude koji se pokoravaju njihovim riječima, nalazeći tako opravdanje za svoje postupke!? Oni napadaju one koji im čitaju Allahove ajete. Ako im se kaže: Poštedite nas govora ljudi, jer oni mogu pogoditi, a mogu i pogriješiti. Na vama je da se prihvatite Knjige i onoga što je kazivao Poslanik, s.a.v.s., od Allaha, dž.š., oni bi odgovarali: "Zatekli smo pretke naše kako ispoljavaju vjeru i mi ih slijedimo u stopu"¹. Tako bi opominjače proglašavali grijehnicima, a neke bi i ubijali. Takvi su pravi mušrici. Iznenadio sam se kad mi je preneseno o čovjeku, koji je bio priznat kao učen i dobar, daje rekao: "Ako se Allah, dž.š., na Sudnjem danu prikaže u suprotnom liku osobe koju ja znam, onda je ugled ili položaj Allahov ispod njegovog." Ako je rivajet ispravan, ovaj čovjek za svoje riječi nema nikakvog opravdanja kod Allaha, dž.š.²

Kaže imam Ed-Dehlevi u svojoj knjizi "Takvijetul-Iman", a Ebu Hasan en-Nedevi ga je slijedio u djelima "Risaletul-tevhid" i "Opasnost širka i neznanja među ljudima":

"Znaj da se širk, u ovom vremenu, proširio među ljudima, a ispravni tevhid je postao čudan. Većina ljudi ne zna značenje širka. Pozivaju se na iman, iako su se saživjeli sa širkom. Zato je najvažnije, prije svega, da ljudi razumiju značenje širka i tevhida i da znaju njihove propise u Kur'anu i hadisu."

---

¹ Prijevod značenja sure Ez-Zuhruf, ajet 23.

² "El-Budurul-bazigatu", 167-170.

Manifestacija širka i njegovi mnogobrojni oblici

Danas prisutne pojave širka jesu npr. da ljudi u teškim situacijama traže pomoć od šejhova, poslanika, imama¹, šehida, meleka, džina; prizivajući njihova imena, tražeći od njih ispunjenje potreba i ostvarenje zahtijeva. Zavjetuju im se i približavaju žrtvama da bi im ispunili želje. Njima pripisuju svoje sinove, nadajući se otklanjanju teškoća i uroka.

Tako neko nazove svoga sina "Rob Poslanikov", a neko "Ali Bahš", "Husejn Bahš", "Bir Bahš", "Medar Bahš"², a neko nazove sina "Salar Bahš"³.

---

¹ Pod tim se podrazumijevaju imami Ehlul-Bejta u pogledu kojih su šije pretjerale, pridajući im svetost i veličanje, vjerujući da su bezgriješni, da znaju gajb, itd. Imamet drže ravnim poslanstvu a u nekim ga situacijama stavljaju ispred poslanstva. Tako su sljedbenici islamskog umeta u Indiji potpali pod uticaj mnogih šiitskih vjerovanja, najviše zaslugom vladara i prinčeva, a i zbog izmiješanosti sa njima (tj. šijama) i nepoznavanja islama. Tekst prenosi prevodilac knjige na arapski Ebul-Hasan en-Nedevi.

² Veliki šejh El-Mu'ammer Bedi'ud-din el-Medar el-Halebi el-Mekneburi; jedan od poznatih evlija u indijskim zemljama. Pripisuju mu čudna djela koja ne prihvataju ni razum ni rivajeti. Njemu je pripisan jedan od mjeseci u godini u kalendaru koji je raširen među običnim svijetom u Indiji. Ime mu je vezano za anegdote koje su se raširile među masama. Osnivač je medarijskog reda koji se iskrivio u posljednje vrijeme i u koji je ušlo mnogo legendi i pehlivanskih pokreta. Na ahiret je preselio 10. džumadel-ula 844. po Hidžri. Prenosi Ebul-Hasan en-Nedevi.

³ Es-Sejjid Salar Mes'ud el-Gazi. Jedan od najpoznatijih i najistaknutijih ličnosti u Indiji. Oko njega su ispredene mnoge

Oni govore: "Nema smetnje ukoliko o poslanicima govorimo iz ljubavi i poštovanja, ali, ako ih izjednačimo (u bilo čemu) sa Allahom, dž.š., i ako povjerujemo da su oni i Allah, dž.š., na istom stepenu, onda je to širk u koga nema sumnje. Mi govorimo i vjerujemo da su oni Allahova stvorenja i robovi. Naše vjerovanje u njihove sposobnosti vladanja i vodstva svijeta jeste ono čime ih je Allah, dž.š., obdario i odlikovao. Oni ništa ne čine bez Njegove dozvole i zadovoljstva. Naše pozivanje i traženje pomoći od njih je pozivanje Allaha, s.v.t., i traženje pomoći od Njega. Oni kod Allaha, dž.š., imaju posebnu ulogu i položaj koji nema niko drugi. Tako je dao da u Njegovom carstvu vladaju, da sude i presuđuju stvorenjima, i da rade šta žele. Oni odlučuju, poništavanju i uspostavljaju, a naši su zauzimači kod Allaha, dž.š., na onom svijetu. Ko bude kod njih cijenjen i poštovan i bude zavrijeđivao položaj, imat će i kod Allaha, dž.š., ugled i položaj. Što ih više spoznajemo, više ćemo spoznati Allaha, dž.š., i ovome slično od bezvrijednih objašnjenja i ništavnih dokaza o kojima Allah, dž.š., nije ništa objavio. Ljudi su odbacili Allahov, dž.š., govor i sunet Njegovog Poslanika, s.a.v.s.. Dozvolili su svojim ograničenim umovima da zalaze tamo gdje im nije mjesto. Privrženi su pričama i rivajetima koji se ne vežu ni za kakav datum niti ispravnu predaju. Pozivaju se na mitske tradicije i džahilijetske običaje. Da su prihvatili Allahov govor i govor

---

priče. Njegova ličnost nije dovoljno proučena, kako naučno tako i historijski. Spominje ga Ibnu Batuta u svom putovanju gdje kaže da je on (tj. Salar) osvojio većinu tih zemalja. Svojevrsne su mu neobične priče i poznate bitke. Umro je 588. po Hidžri. Sahranjen je u gradu Bahraidž u Sjevernoj pokrajini u Indiji. Navodi se u "Nuzhetul-havatir"-u da su kraljevi Indije sagradili na njegovom grobu visoko zdanje. Ljudi bi se upućivali k njemu iz različitih krajeva. Smatrali su da se nije oženio tako su ga ženili svake godine, slavili bi njegovu vjenčanje i stavljali bi zastave na njegov grob. Prenosi Ebui-Hasan en-Nedevi.

Njegovog Poslanika, s.a.v.s., brinuli bi se o njegovom sprovođenju u djelo. Znali bi da su njihova tumačenja ista kao i kod arapskih nevjernika iz doba Poslanika, s.a.v.s.. Allah im te dokaze nije primio, nego ih je optužio za laž, pa kaže u suri Junus: *"Oni, pored Allaha, ibadet čine onima koji im ne mogu ni nauditi niti im mogu kakvu korist pribaviti, i govore: 'Ovo su naši zagovornici kod Allaha.' Reci: 'Kako da Allahu govorite da na nebesima i na Zemlji postoji nešto, a On zna da ne postoji?!' Neka je hvaljen On i vrlo visoko iznad onih koje smatraju Njemu ravnim.*

Iz ovog ajeta saznajemo da ne postoji niko ni na nebu ni na Zemlji ko će se moći zauzeti za drugoga, te da će koristiti njegovo zauzimanje onome ko ga traži. Zauzimanja poslanika neće ni biti, osim Allahovom, dž.š., dozvolom: "I oni će se samo za onoga kojim On bude zadovoljan zauzimati, a oni su i sami, iz strahopoštovanja prema Njemu, brižni."²

Svejedno je ako ih neko zovne po imenu, ili ih ne pozove, neće se ostvariti ništa osim onoga što Allah želi i onoga što On naređuje.

Sušтина širka predislamskih Arapa i njihova zabluda

Jasno je da nevjernici, koji su živjeli u doba Vjero vjesnika, s.a.v.s., nisu izjednačavali svoja božanstva sa Allahom, dž.š., niti su vjerovali da su na istom stepenu s Njim. Nisu ni vjerovali da su moćni kao Allah, dž.š.. Ali, njihovo nevjerovanje i širk su bili zbog prizivanja božanstava, davanja zavjeta, prinošenja žrtava, uzimanja za posrednike i branioc... Ko u odnosu prema drugome bude postupao kao mušrici prema

---

¹ Prijevod značenja sure Junus, ajet 18.

² Prijevod značenja sure El-Enbija', ajet 28.

božanstvima, čak i ako priznaje da je dotična osoba stvorenje ili rob, on i Ebu Džehl su na istom stepenu širka.

Neispravnost činjenja djela širka

Znaj da se širk ne ograničava samo da čovjek pridruži nekog Allahu i da ih takovim smatra. Suština širka je da čovjek pripiše nekom od ljudi osobine i djela koja je Allah, dž.š., odabrao samo za Svoje Uzvišeno Biće, a koja je učinio znakom za obožavanje. U to spada: činjenje sedžde nekome od stvorenja, klanje u nečije ime, zavjetovanje, traženje pomoći u nevolji, vjerovanje da je dotični prisutan i da motri na svakom mjestu, tvrdnja daje sposoban vladati i kršiti zakone... Sve ovo potvrđuje kod osobe prisustvo širka. Tako čovjek postaje mušrik, bez obzira ako i vjeruje da je čovjek, kralj ili džin (kome se klanja, prinosi žrtva u njegovo ime, zavjetuje mu se ili pomoć traži) - manjeg značaja od Allaha, dž.š., i daje Allah Tvorac a on Njegov rob i stvorenje. U tome (tj. činjenju toga prema nekome) nema razlike između evlija i vjerovjesnika, džina i šejtana. Ko bude ovako postupao postaje rnušrik. Allah, s.v.t., opisao je Židove i kršćane kao one koji su pretjerali u priznavanju svećenika i monaha, slično mušricima koji pretjeraše prema svojim božanstvima, govoreći: *"Oni pored Allaha bogovima uzeše svećenike i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina, a naređeno im je samo da jednom Bogu ibadet čine, nema boga osim Njega. On je visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju."*¹

Spomenuto je da su sva stvorenja - bili oni učenjaci ili robovi, namjesnici ili kraljevi - Allahovi, dž.š., robovi, nesposobni i slabi, koji ne vladaju životom, smrću niti proživljenjem kada ih Allah, dž.š., ponovo proživi i zatraži polaganje računa. Neće im preostati ništa drugo nego da stanu

---

¹ Prijevod značenja sure Et-Tevbe, ajet 31.

pred svoga Gospodara ponizno i pokorno. Kaže Allah, dž.š., u suri Merjem: *"Ta, svi će oni, na nebesima i na Zemlji, doći Svemilosnom kao robovi! On ih je sve zapamtio i tačno izbrojio, i svi će Mu na Sudnjem danu doći pojedinačno."*¹ Očito je da je On Jedini vladar i da niko osim Ailaha, dž.š., ne gospodari niti mu to Allah dopušta. Ljudi će doći svome Gospodaru pojedinačno i niko nikoga neće čuvati. Ajeti koji govore o ovome su mnogobrojni. Ako bolje pogledamo u ajete koje smo spomenuli, kao i druge koje nije bilo u mogućnosti navesti, spoznaće jasnu razliku između širka i tevvida, te će im se razotkriti njihova suština. Došlo je vrijeme da spomenemo osobine i djela koja Allah isključivo pripisuje Svom Uzvišenom Biću. Nikome nije dozvolio da ima ikakav udio u njima. One su mnogobrojne, ali je neophodno da izdvojimo neke koje će razumnom čitaocu omogućiti da razluči istinu od neistine i uputu od zablude.

Sveobuhvatnost znanja je svojstvo Uzvišenog Ailaha

Na početku ove tematske cjeline reći ćemo da je jedino Allahu, dž.š., osobeno da bude prisutan na svakom mjestu, imajući u vidu sve, da zna sitno i krupno, daleko i blisko, skriveno i vidljivo. Ništa Mu nije skriveno nijednog momenta - bez obzira bilo to u tami ili na svjetlu, na nebesima ili na zemljama, planinskim vrhovima ili morskim dubinama. Ovo svestrano znanje obuhvaća sva mjesta i vremena. Ne može Mu ništa neopaženo izmaći, makar bilo kao čestica. Ova osobina je svojstvena samo Allahu, dž.š., i nikoje sa Njim ne dijeli.

Ko voli u ime nekog stvorenja, poziva ga stojeći i sjedeći, u blizini i daljini, doziva ga i traži pomoć za odstranjenje nevolje i odbranu od neprijatelja... ko bude sve

---

¹ Prijevod značenja sure Merjem, ajeti 93-95.

završavao njegovim imenom, ili ga stalno imao na umu i koncentrirao svoje razmišljanje samo na njega; bude stalno vodio brigu o njemu, predočavajući njegovu sliku kao da je vidi i bude uvjeren da to stvorenje zna; ako spomene njegovo ime jezikom ili srcem, ili predstavi njegovu sliku ili grob; ako bude uvjeren da mu nije ništa skriveno, da je upućen u tajne liječenja bolesti i čuvanja zdravlja; da je upućen u ono što olakšava i otežava; da je upućen u tajne života i smrti, tuge i sreće; da se ništa ne izusti, usne ne progovore, niti ga oni nekom brigom obuzmu, ne pojavi se opasnost po njega a da to on ne zna i ne bude upućen u njega - sve ovo se smatra širkom, a onaj koje ovakvog uvjerenja postaje mušrik.

Ova vrsta širka se naziva *pripisivanje druga u znanju*, a ogleda se u pripisivanju sveobuhvatnog znanja nekome pored Allaha, dž.š., pa makar se to tvrdilo za poslanika ili evliju, šejha, šehida, imama' ili njegovog potomka, ili džina; bez obzira da li bio uvjeren da je to znanje samo po sebi ili ga je Allah obdario njime pa se kasnije osamostalio s ovim znanjem koje mu je postalo nerazdvojnomo osobinom. Sve navedeno je od širka.

---

¹ Misli se na navodne imame Ehlul-Bejta, kao što navodi prevodilac knjige Ebul-Hasan en-Nedevi.

Apsolutna volja i potpuna moć svojstva su Uzvišenog Allaha

Svaki čovjek mora vjerovati da je vladanje znanjem i po volji, izdavanje naredbi i zabrana, usmrćivanje i oživljavanje kao što On hoće, davanje i oduzimanje opskrbe, zdravlje ili bolest, pobjeda i poraz, potčinjavanje sudbine i određenja čovjeku - da mu pobjeda uvijek bude saveznik, da bude sretan i da mu djela ne prestaju biti primana, ili suprotno, da mu se dunjaluk okrene i da se neuspjesi jedan na drugi nadovezuju, udovoljavanje traženju i ostvarivanje spokojstva, prestanak muka, pomoć u nevoljama, udovoljavanje ožalošćenom, ohrabrivanje nesretnika itd., da su svojstva Uzvišenog Allaha, dž.š.. Ne dijeli ih ni sa poslanicima niti sa evlijama, šehidima niti dobrim robovima, kao ni šejtanima niti džinima. Ko tvrdi da neko od njih posjeduje ovu apsolutnu upravu, traži svoje potrebe od njega, prinosi mu žrtve, zavjetuje mu se, poziva ga da mu pomogne u krizi - biva mušrik.

Ova vrsta širka se zove *pripisivanje Allahu druga u upravljanju*, bez obzira da li vjeruje da su oni sami sposobni to ili da im je Uzvišeni Allah, dž.š., poklonio ovu sposobnost i keramet (nadnaravnost). Ovo je druga vrsta širka.

Ibadet i obredi se posvećuju samo Uzvišenom Allahu

Allah, dž.š., je samo Sebe odlikovao djelima obožavanja koja se nazivaju ibadetom, kao što su: ruku'u i sedžda, skrušeno i ponizno stajanje (da stavi svoju desnu ruku na lijevu)¹; davanje imetka u ime onoga koga veliča i smatra

---

¹ Kao što stoji podanik ispred svojih gospodara u sjedištu kraljeva nearapskih zemalja. Prenosi prevodilac knjige Ebul-Hasan En-Nedevi. A ja bih još dodao, slično ovome su djela

dostojnim; post zbog Njega; posjećivanje Njegove kuće iz dalekih krajeva; poduzimanje puta radi posjete Njegovoj kući tako da svako ko ga vidi zna da želi obaviti hadž; dozivanje Njegovog imena kao što je telbija; izbjegavanje sastajanja sa ženama i grijeha, lova i gađanja životinja; ovako se ponaša i ograničava; obilazi oko Ka'be; čini sedždu Allahu; prinosi kurban; zatim zavjetovanje; stajanje kod uglova Ka'be; učenje dove i traženje pomoći; molba za ostvarenje dunjalučkih i ahiretskih potreba; ostvarivanje želja; obavljanje svih poslova: čišćenja, osvjetljavanja, namještanja, napajanje posjetilaca, uređenje mjesta za abdest i kupanje; pijenje vode sa njenog izvora, želeći bereket i posipanje po tijelu; dijeljenje vode; nošenje vode onome ko nije prisutan; poštivanje kraja koji okružuje Ka'bu; da ne ubija životinje i ne siječe drveće, niti pustoši usamljene predjele, niti čuva stoku u njegovim zabranama.

Gospodar svjetova je Svoje robove poučio ovim djelima i izdvojio ih je samo za Sebe. Ko ih učini šejhu nekog reda, poslaniku, džinu, turbetu ili ih veže za položaj i mjesto ibadeta na koje se osamljivao neki dobri Allahov rob da bi ibadetio i činio zikr, ili kući, ili ostatku ili znamenju po kome je poznat jedan od Allahovih dobrih robova, ili čini sedždu i klanja se tabutu, ili posti u njegovo ime¹, ili stoji ispred njega

---

neznalica pobožnjaka prema kaburu koje možemo vidjeti u mesdžidu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako stavi svoju desnu ruku na lijevu, stojeći u potpunom strahu i pokornosti, okrenut prema časnom mezaru, i sa strahopoštovanjem većim nego dok stoji pred Svevišnjim Allahom u namazu.

¹ Novotarija posta u ime dobrih Allahovih robova potiče iz starog doba Indije. Ponekad se post posvećuje imaginarnim ličnostima koje u stvarnosti ne postoje. Ovaj post također ima pravila i norme ponašanja u nijetu, iftaru, broju određenih dana, traženju zadovoljavanja potreba i pomoći od onih u čije se ime posti. Ovo je osudio šejh Ahmed ibn Abdul-Ehad es-

ponizno i skrušeno, stavljajući jednu ruku na drugu, ili mu bude prinosiso žrtve, ili bude posjećivao iz daleka jednu od kuća, ili bude palio svjetiljke u njoj kao znak veličanja i poštovanja, ili je bude pokrivaao zastorom (kao što se pokriva Ka'ba), ili bude stavljao prekrivače na grobnice¹, ili bude stavljao zastavu ili drvo u njegovo ime², ili odlazi iz te kuće natraške, ili ljubi kabur, ili bude postavljao lepeze na njega da bi otjerao muhe (kao što čine sluge svojim živim gospodarima), ili bude stavljao desnu ruku na lijevu, ili mu se bude ponizno i skrušeno molio, ili bude sjedio kod groba nadzirući i stražareći, ili se bude lijepo odnosio prema onome što okružuje grob (kao što su drveće, šikare i travnjaci) i ne dopusti da bude izloženo zapuštanju - ako čini bilo koje od ovih djela učinio je širk prema Allahu, dž.š.. Ovaj širk se naziva *širk u ibadetu*, svedjedno da li osoba vjeruje da ove stvari zaslužuju veličanje

---

Serhendî (preselio 1034. h.g.) u svojoj poslanici njegovim sljedbenicima ogrezlim u širku u ibadetu (poslanica 41/3). Navodi Ebul-Hasan en-Nedevi.

¹ Fanatici koji veličaju grobove i mrtvace su uobičajili da pokrivaju grobnice evlija i dobrih Allahovih robova prekrivačima i odjećom, i da se odnose prema njima kao da su živi. Prenosi Ebul-Hasan En-Nedevi. Ova se novotarija pojavila i u nekim arapskim zemljama. Kaže šejh Ali Mahfuz el-Hanefi u svojoj knjizi "Ibda' fi medar el-ibtida": 'Na službu grobnicama naveo ih je šejtan, da bi im otvorio vrata najružnije opskrbe. Tako ih vidiš ako zatrebaju obnavljanje tabutskog pokrivača svake godine, ili kad se istroši, kako obmanjuju mase daje u tom prekrivaču bereket kakvog nema, da koristi izliječenju od bolesti, odagnanju uroka, sticanju opskrbe i bezbjednosti od svake nesreće, te sigurnost od svih strahova. Pa bi se oko njega pootimali laici i ne bi brinuli o suludom rasipanju imetka samo da dođu do "koristi" koja je u njemu'. (El-Ibda'a; 96-97).

² Običaj fanatika i neznalica u Indiji. Prenosi Ebul-Hasan en-Nedevi.

same po sebi i da je to poželjno, ili vjeruje da je Allah zadovoljan sa slavljenjem tih stvari, te da Allah otklanja tugu i bojazan zbog bereketa takvog veličanja. Ovo je treća vrsta širka.

Znaci veličanja koji upućuju na robovanje i poniznost samo su za Uzvišenog Allaha

Allah, dž.š., poučio je Svoje robove načinima kako da bude njihov iman (vjerovanje) ispravan. Spustio im je blagoslov u dunjalučkim životima i tom blagodati ispunio njihove težnje. Od tih načina su: zavjetovanje Allahu u nevolji i prilikom njenog nestanka; dozivanje Njegovog imena u tuzi i zabrinutosti; počinjanje svakog posla sa Njegovim imenom; klanje u Njegovo ime kada budu obdareni porodom, zahvaljujući se Uzvišenom Allahu; zatim nazivanje djece imenima u kojima se očituje tevhid i obožavanje kao što su: Abdu-Llah, Abdur-Rahman, Hibbetu-Llah, Džadul-Mevla, A'tau-Llah, Emetu-Llah, 'Atijetur-Rahman; izdvajanje dijela poljoprivrednih dobara i plodova voćnjaka u Allahovo Uzvišeno ime; izdvajanje dijela imetka i stoke i zavjetovanje toga Allahu; vođenje kurbana od dobre stoke do Allahove kuće; potčinjavanje Njegovim naredbama; izbjegavanje Njegovih zabrana koje se odnose na piće, odijevanje; vjerovanje da je sve što ga pogodi od dobra i zla, gladi, sniženja i povišenja cijena u trgovini, zdravlja i bolesti, pobjede i poraza, sreće i nesreće, podrške sreće i njeno izostajanje, tuge i veselja... - sve je u Njegovoj vlasti.

Na čovjeku je da se pomiri sa Njegovom voljom prije nego što spomene svoju želju tako da kaže: "Uradiću to i to ako htjedne Allah". Veličanjem Njegovog imena očituje se Allahova snaga i slabost robova tako da kaže: "Moj Gospodaru, moj Vladaru, moj Stvoritelju!" Kada se želi zakleti

zaklinje se samo Njegovim imenom... Tako je isto i sa svim drugim znakovima slavljenja i obreda prema Allahu. Ko to učini prema poslanicima, evlijama i šehidima, džinima i šejtanima, kao što je npr.: da se zavjetuje njima kada ga muči nevolja ili teško stanje; ili ako se poziva na njihova imena kad je bolestan ili pogođen nedaćom; ili da počinje svoj posao sa njihovim imenima; kad bude obdaren djetetom da se zavjetuje njima ili da naziva svoju djecu sa: Abdun-nebij (Poslanikov rob) ili Imam Bahš ili Biru Bahš; da izdvaja dio uroda i plodova za njih; da im pruža od onoga što je iz zemlje izniklo, kao što su usjevi i plodovi, a potom to koristi u svoje svrhe; da izabere životinje i prema njima se lijepo ponaša, pa ih ne udara, niti odbija od stočne hrane i smokava, niti ih tuče štapom ili kamenom, ophodeći se prema njima lijepo i s poštovanjem; ako se prihvati starih običaja u jelu, piću, odijevanju, te ih se pridržava kao što se pridržava šerijatskih propisa, pa tako zabranjuje hranu i odjeću i uskraćuje ih jednima (npr.: nešto prodaje muškarcima a ne ženama i obratno, pa kaže: "Zaista, toj i toj hrani ne trebaju se približavati muškarci¹"), ili kaže: "Toj i toj hrani se ne smiju približavati robinje, kao ni žena koja se udala za drugog čovjeka", "El-Habisu koja je spremljena u ime šejha Abdul'Hakka² ne smije jesti onaj ko

¹ Vrsta jela koja se kuha u Indiji u ime Fatime, kćerke Poslanika, s.a.v.s.. Zabranjena je muškarcima te je oni ne jedu niti se tom jelu približavaju. Prenosi Ebul-Hasan en-Nedevi.

² Misli se na šejha Abdul-Hakka ed-Dehlevijja. Jedan od velikih šejhova i učitelja. Rodio se i odrastao u Rodaliju, jednom od predgrađa po imenu Lukenau. Imao je visok značaj u učenju tevhida i uzdizanju šerijata, čuvanju propisanih obaveza i suneta, pozivanju ljudi Allahu dž.š., potpunom predavanju Allahu i veličanje samo Njega. Umro je godine 836. po Hidžri. Međutim, fanatici i nezalice u Indiji su spravili specijalnu hranu nazvavši je *brašnjenica šejha Abdul-Hakka*-, spravlja se od finog bijelog brašna i šećera. Prenosi Eb'ul-Hasan en-Nedevi.

koristi nargilu." Zatim pripisuje dobro i zlo koje se dogodi, te nesreću i blagostanje koje se zadesi tim šejhovima i evlijama, pa kaže: "Zaista je toga i toga stiglo prokletstvo toga i toga, pa je poludio", "Toga i toga je protjerao taj i taj, pa je osiromašio i propao", "Taj i taj se smilovao tome i tome, pa ga je sreća pomogla i uspjeh ga ne napušta", "Pogodila je ljude glad zbog zalaska te i te zvijezde, a zbog izlaska te i te zvijezde", "Taj i taj je počeo svoj posao u taj i taj dan i toga i toga sata, pa nije uspio niti ga je upotpunio". Ili kaže: "Ako hoće moj šejh, desit će se to i to". Ili opisuje onoga koga veliča i poštuje imenima i pridjevima koji su svojstveni samo Allahu, a to su osobine: veličine i dostojanstva, neovisnosti o stvorenjima, apsolutna snaga, darežljivost kojoj nema kraja, sila i moć... pa npr. kaže: "Obožavani, najbogatiji, bog bogova, gospodar svega, kralj kraljeva..." Ili se zaklinje Poslanikom, s.a.v.s., ili Alijem, r.a., ili jednim od njegove djece (šije ih smatraju imamima i tvrde da ih je dvanaest), ili šejhom, ili njegovim kaburom... - sve ovo potvrđuje širk i naziva se *širkom u ibadetu*. Ovo je četvrta vrsta širka. To znači da slavi nekoga pored Allaha, dž.š., u djelima koja ne priliče nikome do Uzvišenom Allahu.

Ove četiri vrste su jasno spomenute u Kur'anu i hadisu.¹

Nakon navođenja svih ovih primjera, koje su iznijeli hanefijski učenjaci kako bi objasnili širk, jasno se očituje da sve ovo pobija mišljenje onih koji smatraju da se veliki širk ne može pojaviti u Muhammedovom, s.a.v.s., umetu. Svakom razumnom čovjeku je jasno da su se različiti i mnogobrojni vidovi velikog širka pojavili, desili i dešavaju u Muhammedovom, s.a.v.s., umetu. Kao argument da je taj širk prisutan jesu riječi Poslanika, s.a.v.s.: "Neće biti Sudnji dan sve dok se neka plemena iz mog ummeta ne priključe

---

¹ "Risaletut-tevhid ", str. 25-44.

mušricima i dok ne počnu obožavati kipove."¹ Na drugom mjestu se navodi: "... dok iz moga ummeta grupe ne počnu obožavati kipove." Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne počnu gurati žene plemena Devs oko Zil-Hulse"². To je bio kip kojeg je obožavalo pleme Devs u džahilijetu u mjestu Tubale. Poslanik, s.a.v.s., takođe, kaže: "Neće nestati noći i dana sve dok se opet ne počnu obožavati Lat i Uzza"³.

Spomenute stvari u hadisima nisu se otvoreno i javno dogodile sve do sada. Međutim, ovo je stvarnost i ovakav vid širka je prisutan u što nema sumnje. U ovom umetu pojavilo se obožavanje stvorenja, evlija i drugih. Posvećuje im se ibadet, prinose im se žrtve, zavjetuje im se, od njih se traži pomoć i dr., a to je veliki širk koji ne poriče niko osim nevjernika.

Poslanik, s.a.v.s., upozorio je na širk kojeg se ne čuva veliki broj ljudi, pa kaže: "O ljudi, bojte se ovog širka! Zaista je on skriveniji od hoda mrava!"⁴ Ako neko kaže: Kako čovjek

---

¹ Navodi ga Ebu Davud u knjizi o iskušenjima, poglavlje Iskušenja i njihovi znakovi, H. 4252, dok je izvornik hadisa kod Muslima 4/2215. O njemu govori i El-Albani u knjizi "Tahzirus-sadžid", 120 str. (Hadis je sa uvjetima Muslima).

² Navodi ga El-Buhari u poglavlju Smutnje, dio Promjene vremena do obožavanja kipova 76/13, H. 7116, a Muslim u poglavlju Smutnje, dio Neće nastupiti Sudnji dan dok Devs ne počne opet obožavati Zul-Hulsu 4/2230, H. 2906. Oba hadisa se navode preko Ibnul-Musejjiba od Ebu Hurejre.

³ Navodi ga Muslim u djelu Iskušenja i predznaci Sudnjeg dana, poglavlje Neće nastupiti Sudnji dan dok Devs ne počne opet obožavati Zul-Halsu" 13/76, H. 2907, preko Ebi Seleme od Aiše, r.a.

⁴ Navodi ga Ahmed (4/403) i Ibnu Ebi Šejbe u knjizi "El-Musannif" (6/70-71) H(29547) u poglavlju Utjecanje od širka, a El-Buhari u "Velika istorija". Svi navode hadis preko čovjeka iz Beni Kahila od Ebi Muse el-Eš'arija. Navodi El-Hejsemi u knjizi "El-Medžme'i" 10/223, bilježe i Ahmed I Et-

može priznavati Stvoritelja - Uzvišenog i Slavljelog, Sudnji dan, oživljenje, zakonodavstvo islama, a potom ga vi opet nazivate kaфирom ili mušrikom zato što smatra da nekom stvorenju pristaje ono što dolikuje samo Allahu, dž.š., ili zato što doziva njegovo ime i dovu mu upućuje? Oni nisu zadovoljni da ih se naziva mušricima. Odgovor je: Musliman može zapasti u pogrešna vjerovanja i praznovjerja kao što su: vjerovanje u uticaj zvijezda, vjerovanje da neko stvorenje može korist dati ili štetu nanijeti i dr. Može mu se desiti da učini djela kao što su sedžde nekome ili nečemu pored Allaha, dž.š., i sl. Ove stvari i ono što im sličí odstranjuju od njega ime islama, a vezuju za njega kufr i širk i on postaje mušrik. Kako bi tek onda ashabi, r.a., proglasili nevjernicima one koji su odbili platiti zekat, borili se protiv njih i složili se da su zbog toga postali otpadnici? Šta znači proglašenje otpadništva? Sta znači govor Poslanika, s.a.v.s.,: "Nije dopuštena krv muslimana osim u tri slučaja ... i onog ko napusti vjeru"¹. Poslanik, s.a.v.s., također, kaže: "Ko zamjeni svoju vjeru (tj. islam), ubijte ga"²!

Kako se poslije toga može reći da musliman ne može zapasti u širk i da je nemoguće da bude kaфир ili mušrik nakon što je postao musliman? Niko ne može imenovati određenog muslimana mušrikom niti kaфирom osim poslije objašnjenja kur'anskih i hadiskih tekstova i nakon iznošenja dokaza, s tim da ne ostane pri njemu sumnja, neznanje, pretpostavka i si. Ako ne nađe više dokaza kod sebe, te ne ostane pri njemu ništa

---

Taberani, a prenosioci kod Ahmeda su povjerljivi osim Ebu Alija kojeg je Ibn Hibban ocijenio povjerljivim. El-Albani u "Sahihul-džami" 1/694, H. 3731, kaže da je hadis vjerodostojan.

¹ Navodi ga El-Buhari 8/38 u "Kitabud-Dijjat", i Muslim 3/1302, H. broj 1676.

² Navodi ga El-Buhari 8/50, u poglavlju Traženje tevbe od otpadnika.

osim inada, poricanja, oholosti i tjesnogrudnosti, onda je on, bez sumnje, tada zaslužio da se nazove mušrikom ili kafinom.

Nemojte pomisliti da mi žurimo da proglasimo kafirima ljude koji se drže tevhida i da ih nazivamo mušricima. Zaista su *širk* i *kufr* riječi koje su zastupljene u islamskom zakonodavstvu. Pripisuju se ljudima samo na osnovu jasnih šerijatskih dokaza. Kao što se ne smije musliman nepravedno optužiti za kufr, tako se isto ne može neoptužiti za kufr istinski mušrik i onaj ko napusti svoju vjeru.

Među prvim ispravnim sljedbenicima u islamu, također, je bilo onih koji su otvoreno ljude proglašavali kafirima, jer su zaslužili ime kufra i širka. Ako ne bi bilo tako, bilo bi logično da se sustegnemo od nazivanja kafinom onoga ko kaže: "Ja izgovaram dva šehadeta, klanjam, postim, dajem zekat i obavljam hadž, ali kažem daje Ahmed el-Kadijani poslanik od Allaha, dž.š., ili kažem da se božanski duh utjelovio u tijelo gospodina El-Bedevijja itd." Zaista je istina jača i vrijednija od bilo koga. I ne treba da istinski učenjaci i branioci istine prezaju da proglase kafinom i mušrikom onoga ko to zaslužuje, nakon što se ispune svi šerijatski uslovi za to, kao što je znanje uz svjesno činjenje i nepostojanje zapreka, kao što je prisila.

El-Alusi el-Hanefi bio je vrlo precizan i oprezan u optužbi za kufr kuburijja (koji ibadete grobovima i borave kod njih). Svoje mišljenje podupirao je i potvrđivao dokazima šejha Ibn Tejmije. Bio je poznat po tome što nije žurio u proglašavanju nekoga kafinom. To bi činio tek nakon što iznese dokaz i obznani pravi put. On kaže: "Nijedan se učenjak nije dvoumio oko kufra obožavaoca grobova. Svi su otprilike ovako govorili: Ne ubija se dok se ne zatraži od njega pokajanje i ne proglašava se kafinom dok mu se ne iznesu jasni dokazi ili nešto njima slično. Muslimane nije osudio za širk nijedan učenjak, a Šejhul-islam posjeduje i druge tekstove koje

prenosimo da bismo upotpunili smisao."¹ Potom je izložio nekoliko tekstova Šejhul-islama u proučavanju ovog problema. Ebu Gudde el-Hanefi posjeduje, također, značajnu studiju o nežurenju prilikom osuđivanja za kufr, osim kada se iznesu dokazi onome ko počini kufr ili širk. On, također, podupire svoj stav dragocjenim proučavanjima šejhul-islama Ibn Tejmije, hanefijskih učenjaka, kao i svih drugih.

Njegov govor se svodi na to da se ne smiju osuditi za kufr novotari u vjeri, osim ako počine očiti kufr i jasni širk, te poreknu ono stoje neophodno u vjeri, a nakon što mu se iznesu dokazi i jasno obznani pravi put. Poslije toga se može izreći presuda o njegovom kufuru, otpadništvu i izlasku iz islama.²

Kaže šejhul-islam Ibn Tejmije: "Izjava koja predstavlja kufr na osnovu Kur'ana, Suneta i onoga na čemu se složila ulema jeste kako se naziva kufr govorom. On postoji na što upućuju šerijatski dokazi. Iman je od propisa dostavljenih od Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., a nije stvar podložna ljudskim prosuđivanjima, shvatanjima i prohtjevima. Zato se kufrom ne treba optužiti svaka osoba koja to kaže sve dok se ne utvrdi postojanje uvjeta osude za nevjerovanje i dok se ne uklone sve zapreke. Npr., ko kaže da su vino i kamata halal zbog njegovog skorog ulaska u islam, ili zbog njegovog odrastanja u udaljenim i izolovanim područjima, ili čuje govor i porekne ga i ne bude vjerovao daje to iz Kur'ana Časnog niti da je hadis Poslanika, s.a.v.s.. To se desilo nekim ispravnim prethodnicima, poricali su neke stvari dok im ne bi bilo potvrđeno da ih je Vjerovjesnik, s.a.v.s., uistinu, rekao. Ovakvi se ne optužuju za kufr sve dok im se ne iznesu jasni dokazi iz

---

¹ Pogledaj: "Gajetul-emani" 1/30-36.

² Pogledaj "Et-Tetimmel-hasa min tetimmat Ebi Gadde", u posljednjoj knjizi "El-Mukiza" od Ez-Zehebija; str. 147-165.

Objave, kao što kaže Allah, s.v.t: *"Da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali"*¹. Allah, dž.š., je već oprostio ovom umetu grešku i zaborav².

Kaže šejhul-islam Ibn Tejmijje: "Kada se govori o proglašavanju nekoga kafirom treba imati na umu da se onaj pripadnik Muhammedovog, s.a.v.s., umeta koji uloži trud (idžtihad) u nekom problemu, želeći istinu, pa pogriješi, ne osuđuje kao nevjenik, nego mu se oprašta njegova greška. Onaj kome je jasno s čim je došao Poslanik, s.a.v.s., pa se suprotstavi Poslaniku, s.a.v.s., nakon što mu je objašnjena uputa i počne slijediti put koji ne slijede mumini, onda je on kafir. Ko bude slijedio svoje strasti, zatim bude lijen u traženju istine i bude govorio bez znanja, on je neposlušni grijешnik. Može biti veliki grijешnik, a može imati i dobrih djela koja će prevladati nad njegovim lošim djelima."³

Na drugom mjestu kaže: "I pored toga, ja sam uvijek bio, a to dobro zna onaj ko se sa mnom družio, među prvima koji su zabranjivali da se određena osoba osudi za nevjerovanje, veliko grijешenje i neposlušnost, osim u slučaju da se zna da su mu dokazi izneseni i da se od njih okrenuo. U tom slučaju on je kafir u prvom, grijешnik u drugom i neposlušan u trećem slučaju. Potvrđujem da je Allah, dž.š., već oprostio ovom umetu njegovu grešku koja se tiče govornih i praktičnih pitanja. Ispravni sljedbenici su se raspravljali oko mnogih pitanja vjere i nijedan od njih nije svjedočio daje drugi kafir, niti grijешnik."

Spomenuo je potom primjere, a zatim rekao: "Ono što je preneseno od ispravnih sljedbenika i velikih imama o

---

¹ Prijevod značenja sure En-Nisa', ajet 165.

² "Medžmua'tul-fetava" 30/165.

³ "Medžmua'tul-fetava" 12/180.

generaliziranju proglašavanja nekoga kafirom ko kaže to i to, istina je. Međutim, treba razlučiti između generaliziranja i određivanja poimenice..." On, također, kaže: "Proglašavanje nevjerovanjem je prijetnja, pa čak i onome ko izjavi da poriče govor Poslanika, s.a.v.s., jer čovjek može tek primiti islam, ili može biti daje odrastao u udaljenim predjelima i si. Tada se ne osuđuje za nevjerovanje sve dok mu se ne iznesu dokazi. Može biti da nije čuo odredbe, ili ih je možda čuo, ali mu nije bilo potvrđeno, ili je postojao neki drugi razlog u vidu zapreke. Dužnost mu je objasniti, iako je pogriješio. Uvijek sam spominjao hadis koji se nalazi u dvjema najvjerodostojnijim zbirkama hadisa o čovjeku koji je rekao: "Kada umrem zapalite me, potom me uzmite i prospite me po moru. Tako mi Allaha, ako Allah, dž.š., bude moćan da me oživi, mučit će me kaznom kojom nikoga na svijetu neće mučiti." Učinili su to sa njim, pa mu reče Allah (nakon što gaje oživio): Šta te nagnalo da učiniš ono što si učinio? - a on reče: "Strah od Tebe." Pa mu je Allah, dž.š., oprostio¹.

Ovaj čovjek je sumnjao u svoje ponovno oživljenje i Allahovu moć ako bude razasut. Vjerovao je da neće biti oživljen, a to je kufr na čemu su svi muslimani saglasni. Međutim, bio je neupućen i to nije znao, a bio je vjernik - bojao se Allaha da ga ne kazni - te mu je On oprostio. Po ovome je onaj ko tumači, a pripada onim marljivim i trudi se da slijedi Poslanika, s.a.v.s., preči za oprost od ovog (gore navedenog) primjera.²

Kaže Ibn Usejmin: "Ako neko upita: Hoćete li optužiti za nevjerovanje i grijeh one koji traže izvrnuto tumačenje? Kažemo: Osuda o kufriu ili grijehu ne pripada nama, nego

---

¹ Navodi ga El-Buhari 4/414, H. 151 u poglavlju "Poslanici", i Muslim 4/2110, H. 2756.

² "Medžmua'tul-fetava" 30/165.

Allahu Uzvišenom i Njegovom Poslaniku. Ona je šerijatski propis koji svoje uporište ima u Kur'anu i Sunnetu. Zato treba biti dobro uvjeren i ne osuđivati nikoga za kufr i grijeh, osim ako na to upućuje Knjiga i Sunnet. Musliman koji ispoljava islam u osnovi je pošten. Njegov islam i čestitost ostaju pri njemu sve dok se ne pokaže neki šerijatski dokaz koji to opovrgava.

Nije dozvoljeno popuštanje prilikom osude za nevjerovanje i bezboštvo, jer se u tom slučaju mogu desiti dvije velike stvari kojih se treba čuvati:

- laž na Allaha, dž.š., u propisu i laž na osuđenog kada mu se pripiše ono što on nije
- zapadanje u isto ono čime je nazvao svog brata ako je on čist od toga.

U "Sahih"-u od Muslima navodi se od Abdullaha b. Omera, r.a., da je rekao: "Kada čovjek osudi svog brata za kufr jedan od njih ga je sigurno zaslužio (tj. kufr)."¹ U drugom rivajetu se kaže: "... bit će kao što je rekao (optužio ga). Ako njegova optužba nema osnove onda se nevjerovanje vraća na onoga ko je optužio."² U njemu se, također, prenosi od Ebi Zerra, r.a., od Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: "Ko bude prozivao nekoga kafirom ili kaže: Allahov neprijatelju! - a on to ne bude - optužba se vraća na njega."³ Zbog ovoga se mora, prije nego što se donese presuda o kufuru ili grijehu, uvjeriti u dvoje:

---

¹ Bilježi Muslim 1/79, broj 60.

² Muslim, poglavlje Iman, dio Objasnjenje slučaja kada neko kaže svom bratu muslimanu: Kafirom! 1/79.

³ Navodi ga takođe Muslim u poglavlju El-Iman, dio Objasnjenje slučaja kada neko kaže svom bratu muslimanu: Kafirom! 1/79, H. 112.

- Kur'an i Sunnet upućuju na to daje dotično djelo kufr ili grijeh

- ova se presuda odnosi na određenog govornika ili određenog činioca tako što će biti ispunjeni svi uvjeti da bi se mogao osuditi za kufr ili bezvjerstvo i da zasigurno budu uklonjene sve zapreke. Od najvažnijih uslova je da zna koje je njegovo djelo ili izjava bilo uzrokom njegova nevjerovanja ili grijeha. Dokaz je govor Uzvišenog Allaha: *"Onoga koji se suprotstavi Poslaniku, nakon što mu se jasno pokaže Pravi put, i slijedi put koji nije put vjernika, mi ćemo ga okrenuti tamo gdje se usmjerio, i bacit ćemo ga u Džehennem, - a užasno je on boravište!"*¹

Uzvišeni Allah, također, kaže: *"Allah neće učiniti da zaluta jedan narod koji je na pravi put uputio prije nego što im ono čega se trebaju čuvati. Allah, zaista, sve dobro zna. Allahova je vlast na nebesima i na Zemlji, On život i smrt daje, i vi, osim Allaha, nemate ni zaštitnika ni pomagača"*².

Zbog ovoga su učenjaci rekli: Ne može se proglasiti kafirom onaj ko porekne islamske šarte ako je nedavno ušao u islam sve dok mu se oni ne objasne i dokle god postoje smetnje u koje je zapao, a koje ga primoravaju na kufr i bezvjerstvo bez njegove volje. Primjera ima više. Od njih je da bude primoran na određeni čin i on to čini pod prisilom, ali ne iz uvjerenja i zadovoljstva. U tom slučaju se ne može proglasiti kafirom. Dokaz za to je govor Uzvišenog Allaha: *"Onoga ko zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao, osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri, čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerovanje bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika"*³.

---

¹ Prijevod značenja sure En-Nisa', 115.

² Prijevod značenja sure Et-Tevbe, ajeti 115-116.

³ Prijevod značenja sure En-Nahl, 106.

Izuzetak je i to ako nekome stane mozak u određenim momentima, pa ne zna šta govori zbog silne radosti, tuge, straha ili nečeg drugog. Dokaz za to je slučaj koji se prenosi u "Sahihu" Muslima, od Enesa b. Malika, Allah sa njim bio zadovoljan, da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: Allah se više obraduje pokajanju Svoga roba nego kad neko od vas bude na svojoj jahalici u pustoju i neplodnoj zemlji, te mu ona umakne, a na njoj mu sva hrana i voda, pa u očaju za njom dođe do drveta i skloni se u njegov hlad, izgubivši nadu za svojom jahalicom. Dok je on u takvom stanju, ona se odjednom pojavi ispred njega. On je uzme za ular, a potom vikne: "Gospodaru moj, Ti si moj rob a ja sam Tvoj gospodar!" - pogriješio je od silne radosti.¹²

Iz svega navedenog postaju nam jasna mišljenja učenjaka i šerijatska pravila osude za nevjerovanje. Allah, dž.š., o svemu tome najbolje zna.

---

¹ Sahih od Muslima 4/2104, poglavlje Et-Tevbe, hadis broj 2747.

² "El-Kava'idul-musla fi sifatillahil-husna" 116-119. Hadis je naveo El-Buhari 146/7, poglavlje Ed-De'avat, i Muslim 4/2104, hadis broj 2474.

Zaključak

Shodno izlaganju velikog broja pitanja i problema u ovoj studiji, došlo se i do velikog broja rezultata. Među najvažnijim rezultatima su:

1. Hanefijska ulema ima velike zasluge u odgovoru novotarima koji obožavaju grobove, objašnjenju širka, njegovim vrstama, djelima koja do njega dovode i navođenju primjera u nekim islamskim društvima.

2. Mnogo muslimana ne poznaje suštinu tevhida, te su zato zapali u različite vrste širka odakle se i ne nadaju.

3. Veliki broj muslimana pod širkom smatra samo obožavanje kamenja, drveća i kipova. Zato su pripisali Allahu, dž.š., druga u pokornosti, vođstvu, ljubavi i ibadetu. To je, uglavnom, posljedica njihovog nepoznavanja suštine obožavanja i širka.

4. Širk sa svim svojim oblicima i očitovanjima nije ništa drugo do ponižavanje čovjeka, gdje se primorava na pokoravanje stvorenjima i obožavanje robova, a oni ne posjeduju ni štetu ni korist, ni smrt ni život, niti mogu oživljavati.

5. Zakonodavac (tj. Allah, dž.š.) upozorio je da se čuvamo svakog govora, djela i namjera koji mogu biti eventualni širk ili voditi do njega.

Na kraju želim istaći da je u ovom skromnom trudu vjerovatno bilo i nedostataka i propusta. Zaista su ograničenost

i slabost svojstva stvorenja. Zato molim cijenjenog čitaoca da primi ispriku za svaki nedostatak i propust.

Allaha, dž.š., molim da ovo djelo učini samo radi postizanja Njegovog zadovoljstva, da nas Allah, dž.š., sve pomogne uputom Svoje Knjige i vladanjem po Sunnetu Njegovog Poslanika, s.a.v.s..

Allah, dž.š., zna svačije namjere. Dovoljan nam je Allah i divan je on zaštitnik. Naša zadnja dova je: Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svjetova.

SADRŽAJ

<i>U V O D</i>	7
<i>Značaj tevhida u životu čovjeka</i>	10
<i>Štetnost i opasnost od širka</i>	12
<i>Prvo poglavlje - Definicija širka prema učenjacima hanefijskog mezheba</i>	14
<i>Drugo poglavlje - Vrste širka po hanefijskoj ulemi</i>	18
<i>Treće poglavlje - Djela koja uzrokuju širka na koja su upozorili hanefijski učenjaci braneći tevhid</i>	27
<i>Četrto poglavlje — Primjeri širka na koje je upozorila hanefijska ulema</i>	29
<i>Manifestacija širka i njegovi mnogobrojni oblici</i>	35
<i>Suština širka predislamskih Arapa i njihova zabluda</i>	37
<i>Neispravnost činjenja djela širka</i>	38
<i>Sveobuhvatnost znanja je svojstvo Uzvišenog Allaha</i>	39
<i>Apsolutna volja i potpuna moć svojstva su Uzvišenog Allaha</i>	41
<i>Ibadet i obredi se posvećuju samo Uzvišenom Allahu</i>	41
<i>Znaci veličanja koji upućuju na robovanje i poniznost samo su za Uzvišenog Allaha</i>	44
<i>Zaključak</i>	56
<i>SADRŽAJ</i>	58

Štampa:

Emanet d.o.o.

Za štampariju:

Amir Krivokapa

Obrada:

Emanet d.o.o.

Narudžbe na mob. 061/240662

Za inostranstvo na tel. 004367683832207

Sva prava štampanja knjige zadržava

Visoki Saudijski komitet u BiH

i

***Islamski kulturni centar
kralj Fahd ibn Sa'ud u Sarajevu***

Ulema (učenjaci) hanefijskog mezheba, koji se pripisuju imamu Ebu Hanifi, r.a., uložila je zahvalan trud u odgovoru kaburskim novotarima u pogledu objašnjenja širka mnogih vrsta, puteva i vidova njegovog pojavljivanja.

Oni se time pridružuju skupini i karavani uleme malikija, šafija i hanbelija koji su stali u odbranu svetosti tevhida (Allahove, s.v.t., jednoće) i borbe protiv kaburskih i drugih bid'ata (novotarija), te zatvaranju vrata širka i presjecanju mu svih puteva.

Ovdje iznosimo jedan dio truda i zalaganja hanefija u ovom području, da bi to bilo dokazom protiv novotara u vjeri i objašnjenjem istine koj u podržavamo.